

المؤسسة الإسلامية للشباب

Fondazioni i Rinisë Islame
Stiftung der Islamischen Jugend
Foundation of Islamic Youth

Seebacherstrasse 67
CH-8052 Zürich
☎ + 41 (0) 43 300 16 70

www.islamischen.ch
✉ Islamischen@freesurf.ch
info@islamischen.ch

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

N ë emër të Allahut, të Gjithëmëshirshmit, Mëshiruesit!

PËRSE NAMAZI

Vehbi Karakash

Botuar nga: Fondacioni i Rinisë Islame - Cyrih

Të gjitha të drejtat e këtij libri i takojnë botuesit

NGRITJA SHPIRTËRORE DHE MATERIALE ME NAMAZ.....	6
NAMAZI - PENGESË PËR MËKATE.....	9
NJERIUT QË FAL NAMAZ, NUK IA KONSIDEROJNË MËKATET SI TË ARSYESHME.....	10
PËRSE NUK I SHPALLNI LOPËT PROFESORË.....	11
IBADETI E BËN NJERIUN NJERI.....	12
DETYRA E NJERIUT	13
THIRRJE E BEKUJAR.....	17
NAMAZI EDHE NË LUFTË.....	18
A THUA ÇDO NAMAZ TË PAGUHET ME AR.....	20
ARI I ALL-LLAHUT	22
“ZEMRËN E KAM TË PASTËR”	24
SHIKO NË ZEMRËN TIME	26
PRA NUK MUND TË THUHET SE UNË E KAM ZEMRËN E PASTËR.....	27
IJJAKE NA'BU DU UË IJJAKE NESTEIN.....	28
TA DËGJOJMË KOMENTIN E KEBIRIT.....	29

TË MBËSHTETUR NË DY QËLLIME	32
FABRIKA E XHENNETIT APO E XHEHENNEMIT!.....	33
KU ËSHTË NJERIU, ATY JANË KRIJESAT	34
NAMAZI ILAÇ PËR SHPIRT.....	36
PËRSE KUR'ANI I FRIKËSON ME XHEHENNEM ATA QË NUK E FALIN NAMAZIN.....	40
ATHUA KRIJESAT JANË KOKËZBRAZËT DHE IDIOTA.....	41
ÇDO DITË NGA PESË VAKTE, A NUK JANË SHUMË?!	44
ATHUA JETA IME ËSHTË E PËRJETSHME?	45
NAMAZI I HATEM'I ESAMMIT	46
"ÇDO DITË, ÇDO DITË NAMAZI"	47
AI QË ËSHTË I NEVOJSHËM PËR ÇDO SEND, KA NGELUR DHE ËSHTË I DOBËT	48
AI ISHTE NJERI I MIRË,POR NAMAZIN NUK E FAL!	50
NJERIU - FABRIKA E NAMAZIT	51
ARDHMËRIA DHE NAMAZI	54
UDHËZIM DREJT ARDHMËRISË.....	56

DOBIA E NAMAZIT	59
C'ËSHTË NAMAZI	59
NAMAZI NË BARKUN E NËNËS DHE NË GOJËN E DUNJASË.....	61
MOS TË ISHTE NAMAZI, NJERIU DO TË ISHTE PROBLEM PËR TË GJITHA KRIJESAT	63
NJERIU FRYT I TOKËS, NDËRSA FRYT I NJERIUT ËSHTË IMANI DHE IBADETI	65
MUSLIMAN NUK DO TË BËHESH VETËM ME FALJEN E NAMAZIT	67
EBU XHEHLI BËHET PENGESË PËR NAMAZ	70
SHPËRBLIMI I ATIJ QË FAL NAMAZIN	73
“NUK MË VJEN TË BËJ IBADET”	76
KUR MUND TË REFUZOHET APO TË VONOHET NAMAZI	80
GJENDJA E TË MËDHENJËVE NË NAMAZ	84
PASOJAT E MOSFALJES SË NAMAZIT	88
PYETJA:	88

NGRITJA SHPIRTËRORE DHE MATERIALE ME NAMAZ

“Prediko çkado që të shpallet nga Libri dhe kryeje faljen! Falja me të vërtetë të pengon nga amorali dhe nga çdo gjë e keqe; të përmendurit (falja) e All-llahut është më e madhe, ndërkaq All-llahu e di se çka bëni”

(Ankebut, 45)

Qëllimi dhe dëshira ime e vetme është që të gjithë njerëzit në botë të falin namaz. Të gjithë njerëzit mbi sipërfaqen e tokës e sidomos ata që i thonë vetes musliman, duhet të fillojnë të falin namaz.

Dje, si nxënës kam punuar për këtë, po ashtu edhe si mësues, edhe sot për këtë punoj. Nesër ministër apo kryetar i këtij populli të bëhem, prapëseprapë për këtë do të punoj. Sepse, në sipërfaqen e tokës nuk shoh asgjë më të vlefshme dhe punë më të madhe se të falurit e namazit dhe ibadetit ndaj All-llahut.

Sepse “*Te të gjitha krijesat më i ngritur është imani, pas imanit është namazi?*”. Sepse, ndërmjet njeriut që fal dhe njeriut që s’fal namaz, apo një populli që falet dhe një populli që s’falet, dallimi është sikur në mes të gjallëve dhe të vdekurve. Dallimi i njeriut që fal dhe atij që s’fal namazin është sikur në një shtet: një pjesë e popullit e respekton atë shtet, kurse pjesa tjetër jo.

Unë nuk dua që populli im të jetë i vdekur - jo, por të jetë i gjallë. Dua që ky popull ta respektoj All-llahun. Ky duhet të jetë qëllimi i të gjithëve që i thonë vetes musliman. Qëllimi i çdo muslimani duhet të jetë që edhe të tjerët t'i thërrasë në atë kible ku është kthyer ai dhe ta adhurojnë All-llahun siç e adhuron ai. Për këtë duhet jetuar, e nëse ka nevojë, për këtë duhet dhënë edhe jetën. Ky është obligimi më i madh i njerëzve ndaj All-llahut dhe e drejta e muslimanëve.

Do të thoni: nëse çdo njeri fillon të falë namaz, ç'është bërë? Ç'është fitojmë?

Përgjigje:

Do ta fitojmë edhe dunjanë, por edhe Ahiretin.

Fitimi i Ahiretit (bota e ardhme) është e qartë. Xhenneti nuk do t'i ipet atij që nuk falë namaz. Pastaj mbetet që ta fitojmë pasurinë e dunjasë, dhe kjo arrihet në dy drejtime:

Largimi nga ato që i ka ndaluar All-llahu, me të cilat shpirti yt nuk kënaqet, pra ato të turpshmet, të këqijat dhe të pamoralshmet.

Të veprohen ato që ka urdhëruar All-llahu dhe që i përshtaten moralit të njeriut, pra ato punë të mira, të bukura dhe të moralshme, binarë nëpër të cilët do duhet ecur.

Për të ngritur një shtet, a nuk janë mjaft këto? Domethënë të moralshmet duhet pranuar, kurse të pamoralshmet duhet shmangur. E, namazi këtë do ta realizojë. Gratë, vajzat, të rinjët, pleqtë, kryetari, drejtori, civilët, ushtarët, që e falin namazin, nuk do të përjetojnë të këqijat. Duhet

larguar të zhveshurit nëpër filma, ndaj të cilëve njeriu ndien turp dhe që bëhen shkak që njeriu të jetë i pamoralshëm,.

Në tërësi bashkëshortët nuk do të mashtrojnë njëri-tjetrin, familjet nuk do të humben, nuk do të mbeten fëmijët pa nënë dhe babë, dhe ata fëmijë të mbështjellur e të panjohur nuk do të lihen në oborret e xhamive. Një njeri që e fal namazin dhe e ka dronë ndaj All-llahut, apo një popull i këtillë, nuk do këso skena të pakëndshme dhe të dhimbshme. Dhe, një popull që e fal namazin pa hile, nuk do të jap dhe as nuk do të merr ryshfet. Nuk do të mund të zgjas dorën në padrejtësi, kurrëfarë padrejtësie nuk iu bëhet. Kamata nuk do të shfrytëzohet. Harami i madh apo i vogël nuk do t'u afrohet atyre që falin namaz, por nëse iu afrohet atëherë do t'i mundojë dhe do të vuajnë dënimin në Ahiret. Në mesin e atij populli që falë namazin, alkooli nuk do të përdoret, bixhozi nuk do të luhet, prostitucion nuk do të ketë - nuk do të bëhet tregtia me femra, vjedhje nuk bëhen, në tregti nuk do të përzihet hilja, mashtrimet dhe kontrabanda këtë popull nuk do të mund ta mashtrojë.

Punëtori do t'ia ruajë pasurinë punëdhënësit sikur të kishte qenë pasuria e tij. Edhe ai shtet do t'ia japë të drejtën punëtorit dhe do ta paguajë me kohë. E padrejta do të largohet, e drejta do të mbizotërojë. Më shkurtimisht: nëse në këto troje çdo njeri fal namazin, nuk do të ketë mundësi të punojë punë të këqija - haram. Sepse, namazi nuk i jep të drejtë këtyre punëve.

Shiko se ç'na mëson Krijuesi ynë:

“Prediko çkado që të shpallet nga Libri dhe kryeje faljen! Falja me të vërtetë të pengon nga amorali dhe nga çdo gjë e keqe; të përmendurit (falja) e All-llahut është më e madhe, ndërkaq All-llahu e di se çka bëni”

NAMAZI - PENGESË PËR MËKATE

Domethënë namazi qenka pengesë e amoralitetit dhe e të gjitha mëkateve. Kush ka thënë kështu? All-llahu xh.sh.!

Sot në trojet tona s'ka turp dhe ka lloj-lloj mëkatesh. Përse? Sepse nuk ka namaz. Në çdo shtëpi, në çdo kënd, në shkolla, në fabrika - nuk ka namaz, pasi që namazi nuk ka arritur në rangun e politikës që të përzihet me të. Pra për atë arsye edhe bëhen dredhitë, vrasjet, ka alkool, ka bixhoz, ka zina (prostitucion), ka ryshfet, ka kamatë, ka të zhveshur, ka jetë luksoze. Me përhapjen e mëkatave në trojet e shehidëve, këtë vatan të trimave duan ta kthejnë në shtëpi të zinaqarëve (prostitucionit), të kenë shtypin pa moral, televizionin ku gjithashtu emitohen filma të ndytë.

Të gjitha këto mëkate dhe marrina janë si një barrë për vatanin tonë. Përderisa e kemi këtë barrë mbi shpinën tonë, nuk do të kemi mundësi për një përparim real. Çdo mëkat e shohim si një pengesë në vendin tonë dhe barrikadë në rrugë. Heqja e barrës prej shpinës dhe e barrikadave mund të bëhet vetëm nëpërmjet namazit. Sepse, një popull që e fal namazin ka turp të bëjë mëkate dhe të mirret me marrëzira, pra do të largohet nga ato, do të lehtësohet si shpendi, do të ngritet si me krah dhe, atëherë do t'i lërë prapa të pamerituarat.

NJERIUT QË FAL NAMAZ, NUK IA KONSIDEROJNË MËKATET SI TË ARSYESHME

Namazi është aq i bukur saqë të tjerët, atij që fal namaz, ia shohin për të madhe ndonjë punë të keqe. Një njeriu që e fal namazin, edhe turpin edhe ndonjë të keqe të vogël të tij, kur ia shohin i harrojnë ato të mira, se edhe ai është njeri si gjithkush, por thonë menjëherë: edhe namaz fal, edhe dallavere bën; edhe namaz fal, edhe bixhoz luan. Këtë e thonë të gjithë. Domethënë atij që fal namazin, nuk i kanë hije punët e këqija. Meqë është kështu, populli ynë le të fillojë menjëherë të falë namazin dhe të shpëtojë prej hilegjive dhe prej të gjitha të këqijave.

Për shkak të mosfaljes së namazit, shumica e kanë këtë mendim. Nëse e fal namazin, ose t'i lë prapësitë dhe do t'i japë fund mëkatit, ose do të falë namazin pa i lënë mëkatet. Më së pari mendon ta lë namazin që të mos i pengojë në punët e këqija, dhe duke i zbukuruar mëkatet, e vazhdon punën. Për këta kemi këtë këshillë: edhe pse punoni punë të këqija (xhynahe) namazin mos e lini, mos u ndani nga xhamia. Në ndërkohë do të shpëtoni prej mëkateve, edhe do ta falni namazin dhe do të jeni musliman i kënaqur në jetën tuaj.

Një njeri i ka thënë Pejgamberit a.s.:

“O i dërguar i Zotit! Një njeri fal namazin, por në mëngjes bën hajri”.

Pejgamberi a.s. tha: -“Mos u bënë merak, se atë njeri prej atij mëkati do ta shpëtojë së shpejti ai namaz”. Edhe ashtu kishte ngjarë. Sepse, në një rast tjetër Pejgamberi a.s. ka thënë: “Një njeri të cilin namazi nuk e largon prej punëve të mbrapshta, ai nuk ka namaz”.

PËRSE NUK I SHPALLNI LOPËT PROFESORË

Një njeri mund të jetë pasanik, edhe zanatçi mund të jetë, prej dhjetë gishtave dhjetë mrekullina mund të ketë, por nëse ky njeri nuk e njeh All-llahun, e edhe nuk i përgjigjet thirrjes së Pejgamberit Muhammed a.s. dhe nuk e pranon fenë islame, pasuria e tij, zanati i tij nuk do ti sjellin kurrëfarë fitimi.

All-llahu ka krijuar gjallesa të tjera edhe shumë më zanatçi se njeriu; edhe teknikën më të fortë e kanë se njeriu. Shihni bletët, lopët, mizat, delet, dhitë... A nuk ua tejkalojnë këta zbuluesve, zanatçinjëve, teknikëve? Mishin, qumështin, mjaltin, perin kush mund ta bëjë më mirë se ata. Madje në shekullin e njëzetë nuk ka mundësi të zbulohet se si aeroplani fluturon pa karburante. Por bletët, fluturat dhe lloj-lloj shpendësh dhe të ngjashme me ta, qysh se është krijuar bota, ende fluturojnë pa karburante. Njeriu i shekullit njëzetë ndaj Edisonit ndien falënderim prej zemre dhe ka rrespekt ndaj tij. Të ishte ende gjallë, ndoshta universitetet e gjithë botës do ta kishin lartësuar si profesor më të lartë, sepse zbuloi rrymën elektrike dhe botën e shëndriti. A thua shërbimi i lopëve, i bletëve, i dhive dhe i shtazëve të tjera është më i ulët se i Edisonit? Pra, pse nëpër universitete nuk i jipet titulli i profesorit, lopëve, bletëve apo shtazëve të tjera? Përse nuk ndiejmë falënderim prej tyre?

Që të hyjë Edisoni në Xhennet, ata japin mendimin e vet, por përse shtazëve nuk u vlerësohet puna? -Ju lutem, ato janë lopë. Më saktësisht, ato janë shtazë. Shtazëve nuk u ipet falënderimi, shtazët nuk hyjnë në Xhennet. Ndaj shtazëve nuk ndihet rrespekt. Ashtu? Domethënë mjeshtria që posedojnë ato, nuk mund t'i shpëtojë. Mirë pra, çka t'i themi popullit tonë? Të gjitha këto të mira ne i pranojmë, por dihet se në fund jepet një dhuratë. Mirë pra, a thua të mirën me të mirë

nuk do ta kthejmë? Shega që zgjatet prej degës nuk meriton falënderim se është një dru, lopës nuk i shprehet falënderim se është kafshë. Mirëpo kend duhet ta falënderojmë?

Përparimtarët pyesin: Si do t'ia paguani të mirat bimëve dhe shtazëve? Athua duke i prerë drutë dhe duke e ngrënë mishin e shtazëve ose duke prerë dru për t'u ngrohur? Athua ky është humaniteti dhe përparimi i juaj? Ose do ta falënderoni lopën dhe drurin, dhe do të jeni qesharak, ose do ta leni materializmin dhe do ta pranoni Krijuesin e Gjithësisë "All-llahun xh.sh.". Domethënë do të detyroheni ta bëni këtë, sepse shtazët e gjalla prodhojnë si makina: barin për mish dhe qumësht, plehun për lule, lulet për mjaltë, mjalti në qeliza dhe në trupin e njeriut krijon edhe një njeri. Ibadeti dhe falënderimi më i madh i takon All-llahut, përndryshe as shkollimi, as zanati, as teknika nuk do të jenë në gjendje të na shpëtojnë.

IBADETI E BËN NJERIUN NJERI

Bilbili sado që këndon bukur, shpend është. Kanë thënë pra, si të jesh bilbil, si të prodhosh mjaltë apo qumësht është njëlloj, por këto nuk mund ta shpëtojnë prej asaj që është kafshë. Pra, edhe për njeriun nuk është e mjaftueshme të jetë pasanik, zanatçi, të kryejë universitetin, të jetë i bukur, të ketë zërin e bukur, por njeriun - njeri e, edhe sulltan, e bënë imani, ta njohë All-llahun dhe të bëjë ibadet. Athua një njeri besimtar mund ta kryejë universitetin, apo një zanat, dhe të ketë një profesion të keq? Kurrsesi! Pejgamberi a.s i është lutur Zotit që ta shpëtojë nga përtacia. Feja jonë i ka dhënë përparësi të barabartë imanit dhe shkencës. Kush i ndanë këto le të jetë i turpëruar.

Dituria pa fe është e verbër, feja pa dituri është e çalë. Kush e ka thënë - bukur e ka thënë. Ne as pa fe, as pa dituri nuk duam të jetojmë. As si të verbër, as si të çalë nuk jemi të kënaqur. Nëse e pajtojmë shkencën për imanin, edhe rrethin do ta ndriçojmë me Kur'anin, do të jemi shembull për popujt e botës. All-llahu na ngarkon aq sa kemi fuqi. Kusht për hyrje në Xhennet nuk është kryerja e univesitetit, as të qenët pasanik, apo zanatçinjtë, apo vetëm Edisoni. Por kusht për Xhennet është imani, dituria, ibadeti, pra, çdo njeri mund të bëjë diçka shumë lehtë. Çdo njeri nuk mund të jetë pasanik, apo zanatçi, apo ta zbulojë rrymën; qoftë mashkull, qoftë femër; i ri apo plak; i shëndoshë apo i sëmurë. Mirëpo, çdo njeri mund të jetë besimtarë dhe mund ta falë namazin. Këtë e lyp All-llahu prej çdo njeriu dhe Atij i takojnë lutjet dhe falënderimet tona, për të gjitha begatitë që na i ka dhënë.

DETYRA E NJERIUT

Gjithësia është e mbushur me të mira të panumrueshme. Por, vetëm njeriu është ai që me këngë shpreh ndarjen.

“Ah!...as shok, as tokë nuk mbeti

Por shpirti në ah më mbeti

Pak më parë këtu qe dhe nuk mbeti

I ardhur prej kohësh shkoi e treti”.

Dhe për këtë qan vetëm njeriu, sepse ndjenjat dhe dhembjet vetëm njeriut i janë dhënë. Edhe mendja për të kujtuar të kaluarën dhe për të ardhmen i është dhënë vetëm njeriut. Këngën e ndarjes shtazët nuk e këndojnë, sepse nuk kanë ndjenja.

“Athua në faqet e mia bora paska rënë?

Athua kjo fytyrë me rudha imja është?

Por pse nën sy hallkat e zeza?

Përse dukeni kështu si armik?

E vite më parë më ishit mik?”

Vetëm njeriut i është dhënë ndjenja mbi sëmundjet, vdekjen, pleqërinë, jo edhe shtazëve. Po mos të ishte njeriu krijesë për Xhennet dhe për jetë të amshuar në botën tjetër, mund të ishte një shtazë e thjeshtë. Sepse, shtaza duke mos pasur mendë, atë nuk e mendojnë ngjarjet e së kaluarës, por as sëmundjet dhe nuk ka frikë nga vdekja. Dhe ata mbështeten në instiktet e tyre. Dhe ato nuk kanë mundime për veshmbathje, apo gajle rreth fëmijëve. Dhe, më shkurt, ato duke mos pasur mend, nuk mbesin prapa dëshirave të veta. Domethënë, po të mos ishte qëllimi për namaz dhe për jetë të amshuar në Ahiret, atëherë as endja, as torturat dhe mundimet nuk do të na ndihmonin. Atëherë më së miri do të ishte sikur të ishim shtazë, se sa në njerëz të mençur.

Të ndalemi këtu pak dhe të mendojmë... Ende pa ardhur në sipërfaqen e tokës po të na kishin pyetur: Shikoni shtazën, mend nuk ka, por as frikë. Por, për shkak të mungesës së mendjes, edhe namazin nuk e ka obligim. Kështu si është, nuk ka as Xhennet për të. A doni të jeni të këtillë?

Ose: shiko një njeri, mend ka, të kaluarën dhe të ardhmen e ka. Dhe për këtë, detyrë të parë e ka faljen e namazit. Dhe dhuratë për këtë do të jetë Xhenneti i amshuar. A kishit kërkuar të jeni të këtillë? Më shkurtimisht, athua si njeri i mençur doni të falni namazin dhe hyni në Xhennet, apo pa namaz doni të jetoni sikur deveja. Sigurisht përgjigja jonë do të ishte: O Zoti ynë! Vetëm na krijo si njerëz, se jo vetëm pesë kohë të namazit, por edhe pesëdhjetë kohë të namazit do t'i falim. A nuk është kështu?

Pasi që është kështu:

O vëllau im, o vëllau im i ri! All-llahu na ka krijuar njerëz, nuk na ka bërë dru, as gjarpër që zvarritet për toke, por, as krijesa që jetojnë nëpër mbeturina. Na ka krijuar me një fizionomi më të bukur dhe sendet më të bukura për neve i ka krijuar. Pasi që na ka krijuar krijesa më të bukura dhe na ka bërë njerëz, a nuk duhet t'i falënderohemi Atij? Dhe për këtë është urdhëruar namazi, dhe të jemi prej atyre që e falënderojmë All-llahun... Begatia më e madhe që i është dhënë njeriut, është mendja. Për këtë arsye kërkohet namazi. Përse prej deve nuk kërkohet namazi? Sepse, devet nuk kanë mend. Kush ka mend, ai duhet të falë namazin, të lexojë Kur'anin. Leximi i Kur'anit dhe falja e namazit, që janë veprime që kërkojnë logjikë, a mund të priten prej devës? Njeriut i ka hije namazi dhe për atë është krijuar.

Një pyetje: fryti i drunjëve është i qartë, fryti i lopës, dhisë dhe deles, është qumështi, fryti i bletës është mjalti, fryti i diellit është drita dhe nxehtësia, fryti i detit është peshku, fryti i pulës është veja... Këto krijesa, të gjitha frytet e veta i japin njeriut, e nuk i hajnë vetë. Mirëpo ç'është fryti i njeriut dhe për kënd duhet bërë atë?

Përgjigje: Të gjitha krijesat i kanë detyrat e veta, kurse njeriu nuk mund të jetë pa obligime. Edhe prej tij pritet një fryt. Athua ç'është ai fryt? Ibadeti dhe namazi. Për kënd duhet bërë? Për All-llahun xh.sh. Dhe atë fryt vetëm All-llahu e blen. Vlerën e atij fryti vetëm All-llahu ia jep. Cila është vlera e atij fryti? Xhenneti. All-llahu xh.sh. thotë: “All-llahu ua blen besimtarëve pasurinë e tyre dhe jetën e tyre me Xhennet...” Nëse pasurinë më të çmuar dhe më të dashur e jepni në pazarët e xhamisë, inshaallah Ai ju paguan me Xhennet. Për të kuptuar drejt, dua ta jap një shembull. Po të mos ishte namazi obligim për njeriun, çfarë do të kishte qenë njeriu? Do të kishte ngrënë pemët më të bukura, e do t'i kishte hedhur mbeturinat në WC, pra bëhet një makinë që punon midis kuzhinës dhe WC-së.

Athua detyra jonë është vetëm plehërimi i drunjëve dhe i kopshtit dhe, athua është kjo e logjikshme. Pa ibadet, pa iman, pa namaz, pa Islam do t'i ngjanim atij që thamë më parë. Por jo vetëm pemët e bukura që i hanë, por krejt ushqimin e botës e hedh në WC, në një gropë të vogël. Dhe a ka krim më të madh se kjo, dhe ky krim s'mund të lihet pa dënim. Për këtë arsye, All-llahu u përgjigjet atyre që nuk ia dinë vlerën e të ekzistuarit si njeri dhe Islamit, dhe thotë:

“Atë ditë do të pyeteni për të gjitha begatitë”. Këtu kuptohet se është fjala për ditën e kijametit, pra ditën e gjykimit dhe Xhehennemin.

Vëllau im, djali i ri! Ti je duke kaluar nëpër Si'rat për në Ahiret dhe je krijuar për në Xhennet. All-llahu të ka krijuar krenar dhe të ka dhënë deryrën më të çmuar. Mos e shëmto veten. Jepi fund jetës me ibadet. Filloja namazit. Shpeshtu bisedën me ata që të ofrojnë argumente. Kthimi në këtë anë do të jetë shpëtimi yt prej rrethit dhe shokëve të këqij. Nëse të shohim, apo ndijmë, që ia ke filluar namazit, ne do të gëzohemi. Eja vëllai im, shoku im i dashur.

THIRRJE E BEKUAR

Kënd e quajnë ushtar në ushtri?

Këtë më së miri e dinë ata që e kanë kryer ushtrinë, por edhe njëherë të përkujtojmë: Ushtarë është ai që është i gatshëm për çdo urdhër. Këtij ushtari kur ti urdhërohet, ai është i detyruar që ta kryejë detyrën. Në kryerjen e detyrës, ushtari nuk mund të bëjë lajthitje. Qoftë kohë shumë e nxehtë, apo shumë e ftohtë, detyrës nuk mund t'i iki. Kur i urdhërohet për roje, nuk mund të ankohet se është pa gjumë, apo i lodhur, ose i sëmurë, por urdhërin do ta zbatojë në vend.

Kjo është detyra e ushtarit.

Cila është detyra e robit, po kush është rob? Që syri yt mund të shohë dhe sa nuk mund të shoh, që veshi yt sa mund të ndijë dhe sa nuk mund të ndijë, ajo dorë që mbërrin, apo nuk mund të mbërrijë dhuntitë e All-llahut që u ka dhënë njerëzve gradën e tyre, apo pasuri, qoftë pabesimtar, qoftë besimtar të jetë, atij njeriu i thuhet rob.

Shteti mund t'i jep ushtarit këpucë, e jo këmbë. I jep syze e jo sy, ndihmës për dëgjim mund t'i japë e jo veshë. Rrobet ia jep, por trupin jo.

Dhënia e sendeve është e kufizuar dhe është e qartë. Mu për këtë kërkon adhurim dhe rrespekt dhe nëse ka nevojë, duhet të falet edhe jeta. Për të gjitha këto njeriu është i përlurur. Kurse All-llahu ja ka dhënë edhe shpirtin, edhe trupin. Edhe shpirtin ia ka falë, edhe trupin ia ka veshur. Mushkëri i ka falur, ajrin ia ka dhënë. Edhe sy i ka dhënë dhe të pamurit, veshë i ka dhënë dhe të dëgjuarit. Edhe hundë ka dhënë, edhe e të nuhaturit. Na ka dhënë një bark dhe apetit dhe sofrën

e botës na ka shtruar përpara. Më shkurtimisht, për të gjitha shqisat ka një funksion dhe ia ka dhënë çdo organi atë që i duhet. Në disa raste shteti kërkon prej ushtarit të ketë rrespekt pa kushtëzim ndaj tij, dhe në detyrë të mos ankohet, kurse në anën tjetër, All-llahu ia ka dhënë çdo të mirë. Pse njeriu të mos i përulet All-llahut, dhe pse në ato detyra që na i ka dhënë të lindin ngatërresa, pse?

Kur ushtarin e thërret eprori i tij, a mund të thotë “një moment, këpucët po i pastroj”, ose “ta kryej punën, pastaj vij”, a mund të thotë? Nuk mund të thotë. Domethënë mosrrespekt nuk mund të ketë aty.

Por, All-llahu kur e thërret një rob të Tij për ta takuar pesë herë në ditë dhe ai rob përgjigjet: “një moment ta lyej shtëpinë”, apo “ta ndërtoj një villë”, apo “edhe pesë minuta deri t’i kryejë edhe disa punë”, ose “deri të mbushë 40-50 vjet”. Tani do të mendojmë: A nuk janë të pacipë këto përgjigje? Ose mosbesimi në All-llah dhe armiku i ezaneve të Muhammedit a.s. a nuk janë për dru, për Xhehennem, për ferr?

Edhe mos të kishte ekzistuar Xhehennemi, për këta të pacipë që jetojnë në trojet e All-llahut e që i shfrytëzojnë begatitë e Tij dhe e mohojnë, a nuk do ta krijonte All-llahu një Xhehennem për ta?

NAMAZI EDHE NË LUFTË

Më parë më pyeti njëri:

-Hoxhë, unë punoj tërë ditën. A nuk bën atë ditë kur të kthehem në mbrëmje t'i fal së bashku të gjitha namazet kaza?

Dhe unë iu përgjigja:

-Të themi se tani je ushtar. Eprori yt kërkon pesë herë raport prej teje dhe ti të mos shkosh pesë herë, por vetëm një herë në mbrëmje të dalësh dhe tre apo pesë përshëndetje një pas një t'ia plasësh, dhe t'i thuash: “Ja, erdha në raport”! A mund të thuash kështu? Kështu unë e pyeta atë njeri.

Dhe në përgjigjen time ai pa se sa kishte gabuar dhe kërkoi falje, duke ndier falënderim prej meje. As në luftë namazi nuk lihet kaza, edhe në flakë të luftës; nën plumbat e armikut; është planifikuar se si duhet falur namazi.

All-llahu na thërret. Nëse e thërret mbreti dikë në gosti, a mund t'i thotë dikush prit se kam punë, apo menjëherë e lë punën dhe shkon në gosti tek mbreti? I mençuri shkon në gosti te mbreti. Për atë arsye të mençurit vrapojnë edhe në namaz, sepse thirren te All-llahu. Sepse toka është e Tij dhe gjithçka që ekziston është e Tij. Ai është i Plotëfuqishëm dhe çdo gjë për Të është e arritshme. Ti je i dobët dhe i varfër, kurse Ai është i lavdëruar dhe i pasur - aq i pasur sa që për asgjë nuk ka nevojë, por çdokush ka nevojë për Të. Dhe veprat e njerëzve janë në duart e Tij.

Hallet e dertlinjëve janë afër Tij. Vdekja është prej Tij; ngjallja - prej Tij; të mbaruarit - prej Tij; të shëmtuarit - prej Tij; ardhja - prej Tij; shkuarja - prej Tij. Dhe për ata që kanë dashuri ndaj All-llahut, ka pregaditur një luks të veçantë dhe vendbanime të bukura në mes lumenjëve. Dhe asi lumenjsh prej mjaltit; prej qumështit dhe prej ujit. Kopshtet, vreshtat dhe çdo gjë që është aty,

është nën urdhërin e Tij. Çdo gjë për të cilën ka nevojë, e ke aty afër. Dhe çka është më e rëndësishme, sëmundje nuk ka, pleqëri nuk ka, vdekje nuk ka, edhe ndarje nuk ka aty. Dhe pesë herë në ditë që thërret All-llahu për takim, atë vendbanim e quan Xhennet. A nuk vrapohet në këso thirrje të Krijuesit? Gjithë këtë sipërfaqe na e ka shtrirë si sofër përpara dhe pranverën si një tufë lulesh na e dhuron dhe, a mund të thuhet se ky Krijues nuk mund të krijoj Xhennetin? A nuk është turp, që edhe pas thirrjes së Krijuesit, të mos shkohet? Dhe për të filluar namazin, për të agjëruar, për të shkuar në haxhillëk, për të punuar vepra të mira dhe për t'i ndihmuar Islamit, a nuk është turp të presim për t'i mbushur 40, 50, 60, 70 vjet?

A THUA ÇDO NAMAZ TË PAGUHET ME AR

Ç'kërkon All-llahu xh.sh. prej nesh? Rriskun apo namazin? Ta dëgjojmë se ç'na ka urdhëruar?

“Familjen tënde urdhëro të falin namazin. Edhe ti me durim vazhdo atë. Prej teje riskun nuk e kërkojmë, por ne të furnizojmë. Dhe për ata që ruhen (që kanë frikë nga All-llahu) dhe që e përfundojnë mirë jetën, për këta ka shpërblim. Kush ka frikë prej All-llahut, i përmbahet urdhërave dhe largohet nga ndalesat, All-llahu ia çel rrugën. Dhe ia jep rrishtun prej nga nuk e pret”.

Ne, njerëzit, jemi robër të All-llahut. Për të mos mbetur robër të dikujt tjetër, më mirë dhe më bukur është që të jemi robër të All-llahut.

Përveç All-llahut, qoftë të jetë i varfër, qoftë i pasur, të gjithë janë krijesa të All-llahut. Edhe ata që të shfrytëzojnë në punë, kanë nevojë, edhe ti ke nevojë për ta. Nëse gjindesh me punë të ndonjë i pasur, je i ngarkuar edhe me punët e tua, por edhe me punët e pronarit, madje më parë të atij (zotëriut). Për All-llahun është e kundërta. Për atë nuk është krijesë, All-llahu nuk ka nevojë për të. Nuk ka nevojë për ngrënie, për pirje, për fjetje, për të lindur, për kohën, për asgjë. Dhe për këtë arsye All-llahu prej nesh nuk kërkon rriskun, por nuk na lë të vdesim pa të, sepse për çdo gjë që ka krijuar, ka mbajtur si obligim edhe rriskun e tyre. “Në sipërfaqen e tokës çdo gjallesë All-llahu ia di vendin ku rri dhe në fund ku do të ngritet”, ka thënë. Dhe gjithë këtë kosmos e ka bërë si depo të rriskut.

Kur erdhëm në këtë botë, çdo send e gjetëm gati. Gaz të gatshëm, kripë të gatshëm, yndyrëra të gatshme, djath të gatshëm, mish të gatshëm, qumësht të gatshëm, dhomat, llampën, ajrin, ujën, detin, malet, fushat, vreshtat, drunjtë, thëngjillin dhe gjithë këto gjëra i gjetëm të gatshme. Sipas pozitës sonë në kosmos, ne nuk jemi ata që japim rriskun, por ne jemi ata që e shfrytëzojmë dhe për atë jemi të obliguar të falënderojmë rriskëdhënësin. All-llahu xh.sh. kosmosin e ka bërë si depo të rriskut për ne dhe prej nesh kërkon dashuri dhe rrespekt. Kuptimi i dashurisë dhe rrrrrespektit është që muslimani t’i falë pesë kohë të namazit, domethënë të bëjë ibadet. Dhe kështu na mëson Kur’ani:

“Unë i kam krijuar xhinët dhe njerëzit që vetëm Mua të më bëjnë ibadet (të më adhurojnë). Ne prej atyre nuk kërkojmë rriskun. Edhe Mua të më ushqejnë nuk po kërkoj. Pa dyshim se rriskëdhënës dhe Fuqiplotë është vetëm All-llahu”.

Pyetje:

Prej këtu kuptohet se puna e njeriut është namazi. Pasi që ne jemi punëtorët e namazit, a nuk jipet pagesa më parë? Për shembull, për çdo kohë të namazit të shtrihet sexhdeja dhe të paguhet ai që fal namazin, atëherë një kohë e namazit nuk na kishte kaluar pa falë. Të ishte kështu, a nuk do të ishte më mirë?

Përgjigje:

Miku im, pyetja jote është një gabim. Sepse, ne jemi paguar më parë. Dhe tani pagesë nuk kemi të drejtë të lypim. A do të doje më parë 100 lira në ditë, apo dritën e diellit që na ndriçon, sikurse llampa nën tavan? Pa dyshim do ta parapëlqejë dritën e diellit. Sepse të mos ishte dielli, nuk do të kishim as arin, as atë që na paguan. As ju nuk do të ishit, as bota. Athua ende duhet pritur pagesë për namaz, apo duhet falënderuar All-llahun me namaz? Edhe bota pa diell nuk do të kishte vlerë. Të mos ishte uji, çfarë vlere do të kishin? Të mos ishte ajri dhe toka çfarë vlere do të kishin?

ARI I ALL-LLAHUT

Sikur dikush të shtijë në xhepin tuaj disa mija dinarë, do t'ia kishit puthur dorën, kurse sipërfaqja e tokës e mbushur me arin e All-llahut, ari që shetit, ari që na mbush erë të këndshme, që na nxenë, që na ndriçon, që na jepë mjaltë, mish, qumësht, nëse nuk shohim dhe nuk ia dimë vlerën e këtyre të mirave dhe nuk e falënderojmë All-llahun, a nuk është kjo padrejtësia më e madhe ndaj All-llahut? O miku im! Sikur çdo gjë të paguhej me ar, nuk kishte mbetur askush pa e falë

namazin. Madje edhe Ebu Xhehli, e edhe faraonët, do ta kishin falur namazin. Por atëherë nuk kishin ardhur për All-llahun, por për hirë të arit.

All-llahu kërkon që t'i bëhet ibadeti pa kurrfarë interesi, por vetëm për Të. Sikur të paguhej namazi me ar, Xhenneti do ta kishte humbur vlerën dhe gjithë ata pejgamberë do të kishin qenë Ebu Xhehlat në një vend - Xhehennem. Kështu, nuk bën kurrsesi.

Vëlla i dashur.

All-llahu xh.sh. shumë ar të ka dhënë. A ka diçka më të vlefshme se që jemi në jetë? Ty prej asgjëje dhe prej territ të ka shpëtuar dhe në jetë të ka sjellur. Na ka krijuar (edhe guri është krijesë) por gur nuk na ka krijuar. Na ka bërë të gjallë në jetë (të gjalla janë edhe shtazët) por shtazë nuk na ka krijuar. Njeri na ka krijuar (por edhe i çmenduri është njeri) por neve nuk na ka bërë prej tyre, por si njerëz të mençur. Na ka krijuar të mençur, por nuk na ka lëshuar kryekëput pa asnjë obligim, por na ka dhuruar fenë Islame që të jemi të lumtur në këtë botë dhe në botën tjetër. T'i japim fund me një hadith kuds.

All-llahu xh.sh. ka thënë:

“O biri i njeriut! Të kam krijuar të më bësh Mua ibadet. Mos mendo se jeta është një lojë dhe mos luaj me jetën. Për të të furnizuar me rriskun e kam obligim. (Dhe ajo është rrisku yt) më tepër mos u mundo. Mua më kërko. (Në ngushëllime nëse më kërkon) do të më gjesh. Nëse do të më gjesh, çdo gjë ke gjetur. Nëse më humb, çdo gjë ke humbur. Prej çdo sendi jam më i dashur. (Kështu duhet të jem, sepse asnjë krijesë nuk i kam dhënë ato nimete që t'i kam dhënë ty”.

“ZEMRËN E KAM TË PASTËR”

Në ndonjë tubim fetar, ku bëhet fjalë për iman, për namaz, për agjërim, ka prej atyre që dëgjojnë e thonë: O vëlla, muslimanizmi nuk është vetëm namaz, apo vetëm agjërim. Ti shiko në zemrën time. Zemrën e kam të pastër, asnjë të keqe nuk kam, sillem bukur me rrethin tim dhe shumë punë të mira i punoj - kështu do të thonë.

Këso fjalë me të vërtetë janë të përhapura në tregun e fjalëve, edhe pse janë të pabaza dhe të paargumentuara dhe fliten pa dije dhe nuk janë afër mendjes.

Me të vërtetë muslimanizmi nuk është vetëm agjërimi, apo vetëm falja e namazit. Feja Islame është një fe e lavdëruar, e cila përfshinë të ardhmën dhe të kaluarën, dunjanë dhe Ahiretin. Është ligj i All-llahut. Në Islam ekziston e drejta personale, drejtësia në familje, drejtësia në tregti, drejtësia në trashigimi, legjislatura dhe këshilli ekzekutiv. Dhe me vlera morale që nuk i përngjajnë shteteve të tjera.

Ne muslimanët, duke mos jetuar sipas moralit Islam, nuk mund të jemi pasqyrë për ndonjë popull tjetër. Për këtë arsye ne, fatkeqësisht, nuk e njohim drejtësinë e fesë Islame. Në një anë ka prej atyre që, pa i studiuar pesë kushtet e Islamit thonë: “Mos shiko që nuk fali namaz dhe nuk agjëroj, por e kam zemrën e pastër”. Ç’mbetet pra? Punë të mira dhe ndihma e mjedisit. Por këto punë i kryejnë edhe jomuslimanët. Edhe prej atyre ka që mirren me punë të mira dhe e ndihmojnë rrethin. Ai që i thotë vetes musliman, me çka dallohet prej atij jomuslimani? Edhe nuk e njohin drejtësinë e Islamit dhe nuk jetojnë sipas moralit Islam, por as ne. Mirë pra, çfarë dallimi

kemi prej tyre? Që të jetë njeriu musliman nuk është kushti vetëm që ta dëshirojë të mirën, apo vetëm të punojë punë të mira.

Për të qenë besimtar duhet njohur pesë konditat (kushtet) e Islamit dhe ato t'i praktikojë. Për të qenë i mirë dhe për të punuar vepra të mira është urdhër i All-llahut dhe moral Islam, por më parë është besimi në All-llah dhe ibadeti për All-llahun, pastaj vjen ndihma për rreth dhe ndihma për njerëzimin. Këtë e urdhëron feja jonë.

Nëse pa iman, pa namaz, pa agjërime, vetëm me simpatinë e punëve të mira shkohet në Xhennet, atëherë më së pari Edisoni do të hynte në Xhennet. Pra njeriu që zbuloi rrymën elektrike dhe ndriçoi botën. Punë më të mirë apo punë më të dobishme a mund të ketë? Nëse Edisoni nuk ka besim në All-llah dhe nuk ka ibadet, edhe zbulimi i tij nuk do t'i ndihmojë.

Por edhe një njeri, që ka ndërtuar xhami, por pastaj ka dalë prej imanit, e ka lënë namazin dhe agjërimin, e ka lënë fenë, jo vetëm një xhami, por të ndërtojë njëmijë xhami, nuk do të ketë dobi. Do ta shijojë dënimin. Sepse haku më i madh në sipërfaqen e tokës është imani dhe pas imanit - namazi. Pa këto të dyja sado që të ketë të mira, nuk do të ketë dobi. Të gjitha këto punë të dunjasë dhe punë të mira dhe jeta e fëmijëve tanë është që t'i shohim rezultatet e punëve në Ahiret dhe për ta fituar Xhennetin. Për këtë arsye All-llahu na e ka bërë si bazë të fesë besimin në All-llahun (imanin dhe adhurimin). Ka të shumtë që e kanë merituar Xhennetin me namaz dhe me iman dhe pa parë rrymë e pa ndërtuar xhami, por pa iman dhe pa namaz askush. Mos i çmoni ato sende që nuk mund të na ndihmojnë pas vdekjes. Kend mund ta gjeni më punëtor se bletën, se lopët, se delet, apo të ngjashme? Bletët me kilometra fluturojnë lule më lule, e mbledhin nektarin dhe në fund na e dhurojnë mjaltin. Edhe lopët, edhe delet duke kullotur nëpër fusha dhe

male, duke i shkyer buzët në therra, në fund na përgatitin qumështin dhe mishin për ne. Dhe, a ka mirësi më të madhe se kjo?

Domethënë nuk është e mjaftueshme që të themi “E kam zemrën e pastër” dhe punoj vepra të mira, sepse edhe pabesimtarët punojnë vepra të mira, por edhe shtazët.

Ky rast, kur iu paraqit Pejgamberit a.s. për një popull që kanë thënë kështu, ai tha: - *po t'i kishin zemrat dhe qëllimet e mira do t'i kishin edhe veprat ibadete.*

SHIKO NË ZEMRËN TIME

Në një libër të quajtur “Mrekulli të shkëlqyera” të autorit Hoxha Mehmed Kërkënxhi, jepet shembulli:

Një njeri pa lexuar dhe pa kryer fakultetin, dëshiron të jetë mjek.

-Kur i thuhet, urdhëro e hyr në provimet e mjekësisë, ai thotë: “Shiko në zemrën time. Unë kam një dashuri të madhe në këtë lëmi dhe aq shumë dëshiroj të jem mjek, sa që nuk mund të matni”. Dhe prapë thotë: “Ju sa të doni mësoni dhe vazhdoni mësimin, por unë më përpara se ju do të jem mjek”. Edhe ata nuk i zbatojnë kushtet e Islamit, a nuk flasin kështu: “Ju vazhdoni namazin. Unë nuk falna dhe nuk i kryej urdhërat e All-llahut, por ashtu e kam një besim në All-llah dhe kam një dashuri të madhe ndaj All-llahut sa që para jush do të hyj në Xhennet”.

Sikurse një njeri që nuk mund të jetë mjek pa lexuar dhe dëgjuar mësuesin e tij, ashtu pra nuk mund të fitojë Xhennetin për pa i kryer obligimet e shehadetit. Çfarë janë veprat e atyre që i kanë zemrat e pastra dhe që thonë se e besojnë All-llahun? Nuk ka mbetur vetëm me pesë kohë të namazit, por edhe një pjesë të natës e ka kaluar me namaz. Nuk ka mbetur vetëm me agjërimin e ramazanit, por ka agjëruar vullnetarisht edhe disa ditë prej çdo muaji. Ka dhënë zeqatin e mallit, por nuk është ndaluar vetëm në të, i ka ndihmuar edhe të varfërit. Nëse ka qenë pasuria e tij vetëm një deve, edhe me atë është nisur në Qabe. Dhe krejt pasurinë e vet e ka harxhuar në rrugën e All-llahut dhe ka shpallë fenë e All-llahut. Këta janë pra ata që i kanë zemrat e pastra.

Të ishte fituar Xhenneti pa namaz dhe pa ibadet, a nuk mund të thoshin edhe ata “Ç’na duhet namazi”. Ose: “Zemra ime është e pastër” dhe gjithë këto punë të mira ia kishin lënë zemrës.

PRA NUK MUND TË THUHET SE UNË E KAM ZEMRËN E PASTËR

Mos harroni se Xhenneti nuk është një vend i pavlefshëm dhe i lirë, por edhe Xhehennemi është i nevojshëm!

IJJAKE NA'BUDU UE IJJAKE NESTEIN

“(O All-llah) Vetëm Ty të adhurojmë dhe vetëm prej Teje ndihmë kërkojmë”.

Kur e falim namazin themi “IJJAKE NA'BUDU” të sures Fatiha. Kuptimi i tij është: “(O Zoti ynë!) vetëm Ty të adhurojmë”. Kur falemi me xhemaat kështu lexojmë, por edhe veçmas kur falemi kështu lexojmë. Është e kuptueshme se kur falemi me xhemaat themi: “Ty të adhurojmë”, sepse jemi shumë, kurse kur falemi veçmas, përse nuk themi “Ty të adhuroj”, por prapë themi “Ty të adhurojmë”. Athua pse shumësi dhe ç'përfshin ai?

Duam të japim një koment në emër të komentatorëve. Nëse dikush falet veçmas, duhet të dijë se nuk është vetëm, por është duke falur me tri palë ushtri. Kështu duhet besuar:

Çdo qelizë që gjendet në trupin e njeriut... Edhe ata në veten e tyre janë gjallesa dhe si një tërësi. Kur njeriu qëndron në namaz edhe ata qëndrojnë.

Kur të falet njeriu është sikurse haxhitë që e rrethojnë Qaben sikur me hallka dhe ia ngjallin ndjenjat. Dhe ato hallka, duke u rritur vijnë tek ai, e ai e paramendon veten se është në mesin e milionave besimtarëve edhe ky me fuqi thotë: “IJJAKE NA'BUDU”. Megjithëkëtë xhemati thonë “O Zot, Ty të adhurojmë”.

Çdo gjë që gjindet në sipërfaqe të Tokës... Kur njeriu rri në namaz, aty për aty, tërë natyra shndërrohet në ibadet.

Sepse, o njeri, ti je një natyrë. Për ty edhe natyra ekziston. Pa ty natyra është si një letër pa kuptim, një kovertë e zbrazët, shtëpi pa njeri, pra pa ty ndoshta nuk do të kishte ekzistuar.

Një herë kur thua ELHAMDULIL-LAH duhet habitur, sepse natyra ka folur. Sepse, kur thua ti Elhamdulillah-lah, atëherë ka folur natyra. Sepse, gjuha e natyrës, veshi i natyrës dhe çdo gjë që kupton je ti. Ti je qenie, natyra është qenie. Natyra është një trup, kurse ti je një shpirt. Natyra si një veshmbathje, kur ti si një trup. Sepse natyra është e lidhur me çdo gjë dhe çdo gjë që flet ti, atë e ka thënë natyra.

Pasi që kjo natyrë është krijuar me kaq mençuri, mos të mashtrohemi me fjalët e këqija dhe me punët e këqija, por të flasim fjalë të bukura që falënderojnë dhe përmendin All-llahun. Dhe fjalët e bukura të shndërrohen në vepra të bukura dhe të ngriten deri te Krijuesi ynë dhe të jenë si shpëtim për ne. sepse, All-llahu xh.sh. në Kur'an të Madhëruar thotë:

“Fjalët e bukura deri tek ne ngriten, ato ngriten me vepra të bukura, me sjellje të mira, me largim prej mëkateve dhe me brendin e ibadeteve që përjeton”.

Jeta e parregullt, jeta është ibadet e bën zemrën të papastër. Prej zemrës së papastër, edhe pse në dalshin fjalë të bukura, te All-llahu nuk kanë vlerë.

TA DËGJOJMË KOMENTIN E KEBIRIT

Ta dëgjojmë, nëse doni, komentin e Kebirit, për fjalën “Ne” dhe fillon me germën “NUN”:

Kuptimi i fjalës “NE” është fjala për një grup dhe tërheq vëmendjen që namazi të falet me xhemat. Dhe një njeriu musliman i ka hije. Kështu Pejgamberi a.s. ka thënë: “Namazi që falet me

xhemat dhe tekbiri i parë është më i vlefshëm se bota dhe çdo gjë që ka në të”. Nëse njeriut i vie era qepë, hudhër apo duhan, mos t’i afrohet xhematit, sepse mund të pengojë dikë tjetër.

Sikurse thotë All-llahu xh.sh.: “Namazi e ka vlerën e madhe, por nëse pengohet xhemati me një erë të keqe, atëherë atij namazi nuk do t’i ipet vlera e plotë”.

Shpjeguesi i Kur’anit ka dhënë një koment edhe më të hollësishëm: Nëse një erë e keqe i pengon të tjerët dhe me atë trishtohet xhemati dhe bëhet një gjë e urrejtur, atëherë ç’sëvap do të kishte ai namaz. Pra me fjalën “NA’BUDU” nënkuptojmë faljen e namazit me xhemat dhe mospengimin e dikujt tjetër dhe jashtë namazit.

1. Një njeri që falet me xhemat dhe thotë: “Vetëm Ty të adhurojmë” bën të kuptohet se është fjala për një xhemat. Por edhe kur të falet vetë duhet të dijë se aty marrin pjesë edhe melekët dhe duke pasur ndërmend këtë thonë: “O Zot, vetëm Ty të adhurojmë”.

2. Ne e dimë se të gjithë besimtarët janë vëllezër. Nëse një besimtar thotë: “O Zot, vetëm Ty të adhuroj”, ai mendon vetëm për vete, por nëse thotë: “O Zot, vetëm Ty të adhurojmë”; atëherë i përfshinë në ibadetin e vet të gjithë besimtarët që falin namazin. Nëse një besimtarë e lut All-llahun që të rregulloj gjendjen e besimtarëve të tjerë, All-llahu do ta pranojë atë lutje, por do ta rregulloj edhe gjendjen e lutësit. Sepse, Pejgamberi a.s. ka thënë: “Kush i shkon në ndihmë një muslimani që t’ia rregulloj gjendjen, All-llahu ia rregullon gjendjen e këtij ndihmësi dhe e rahaton”.

3. Sikur të kishte thënë All-llahu robit të vet:

“O robi im, nëse thua »ELHAMDULIL-LAHI RAB-BILA’LEMIN ERR-RAHMANIRR-RAHIM« e lavdëron All-llahun dhe falënderimi yt vjen deri tek ne. Për atë arsye vlera jote çmohet tek ne. Dhe jo vetëm problemet tua, por kërko prej nesh që të zgjidhen problemet e të gjithë muslimanëve”. Dhe në vend të fjalës “Ty të adhuroj, dhe prej Teje ndihmë kërkoj” e përdorim fjalën në shumës: “O, Zoti ynë, vetëm Ty të adhurojmë dhe vetëm prej Teje ndihmë kërkojmë”.

“IJJAKE NA’BUDU”; athua kur thotë kështu, çka mendon robi në namaz dhe lutje:

“O All-llah! Unë nuk mund të paramendoj që namazi im të jetë vetëm. Sepse ibadeti im është i përzier me mëkate. Por unë dua të përziej ibadetin tim me ata robë të Tu e që janë të dashur te Ti dhe them »IJJAKE NA’BUDU«. O Zoti im, edhe nëse nuk do ta pranosh ibadetin tim, unë nuk jam vetëm në këtë ibadet. Por jemi shumë. Dhe trokasim në derën Tënde me ata robër të dashur. Edhe nëse lutja ime nuk është e merituar, unë i përdor si mbrojtje prej robëve të Tu që janë të dashur tek Ti dhe më prano edhe mua, o All-llah!”

Nëse me këtë qëllim e bën një rob ibadetin e vet, atëherë do të jetë i pranuar prej All-llahut. Sepse All-llahu nuk ia refuzon ibadetin e një robi, e t’ia pranojë një tjetri. Ta refuzojë All-llahu ibadetin e të gjithëve nuk është e logjikshme, sepse kur një rob thotë: “O Zot, vetëm Ty të adhurojmë”, në këtë ai hyn në ibadetin e melekëve, në ibadetin e pejgamberëve, në ibadetin e të afërmve të tij. Dhe, All-llahu do ta pranojë ibadetin e të gjithëve. Dhe për këtë themi: “IJJAKE NA’BUDU” për hatër të atyre që e meritojnë, edhe neve All-llahu na e pranon ibadetin.

TË MBËSHTETUR NË DY QËLLIME

Me të vertetë njeriu në namaz mbështetet në dy qëllime:

E para: Si halife në sipërfaqe të tokës, udhëheqës të krijesave, gjithë punën dhe ibadetin e bën në kuptim me “IJJAKE NA’BUDU” dhe në emër të çdokujt kërkon ndihmë prej All-llahut që thonë IJJAKENESTEIN.

E dyta: Kur themi ETTEHIJJATULIL-LAH tregohemi se jemi një hiç dhe e dijme se kjo nuk mund të jetë dhuratë për All-llahun.

O All-llah! Unë si krijesë jotja që jam, nuk mund të ta jap një dhuratë të madhe. Por ti je një dhuratë për të gjitha gjallesat që të përmendin. Edhe unë me iman dhe gjithçka kam Ty të adhuroj. Dhe gjithçka që gjendet në sipërfaqe të tokës Ty të adhuron.

Pejgamberi Dawudi a.s. ka thënë:

“O All-llah, si të të falnderoj Ty, sepse falënderimi im ndaj teje mbështetet në atë fuqi që më ke dhënë ti. Si të të falnderojë Ty?”

Dhe All-llahu kështu përgjigjet:

“O Dawud! Kur ta shohësh veten të dobët prej falënderimeve ndaj Meje, atëherë falënderimi yt e ka vlerën sipas fuqisë tënde që ke”.

FABRIKA E XHENNETIT APO E XHEHENNEMIT!

Çdo gjallesë apo jogjallesë ndien një kënaqësi ndaj besimtarit. Ndaj jobesimtarit çdo gjë ndien paknaqësi. Vdekjen e besimtarit, toka dhe qielli nuk mund të paramendojnë dhe qajnë, kurse për pabesimtarin gëzohen dhe nuk qajnë. Përse për besimtarin toka dhe qiejt qajnë? Sepse besimtari është ai që i kupton gjërat dhe i njeh ato germa. Ai gjallesat nuk i shikon vetëm sipas emrave të tyre, por më hollësisht. Pra, nuk i përmend gjërat vetëm sipërfaqësisht, por atë e merr si një libër të vlefshëm. Besimtari thotë: “O Zoti ynë, nuk e ke krijuar këtë sipërfaqe pa kuptim. Prej çdo të lige dhe çdo mungese Ty të lartësojmë. Mbrona prej dënimit të Xhehennemit!”

Por, pabesimtari nuk ka këto ndjenja dhe këto mendime. Ai mendon vetëm me papërgjegjësi dhe si një rrugaç i pabesë. Edhe për krijesat tjera mendon me papërgjegjësi dhe pabesim. Dhe prandaj, toka dhe qielli dhe çdo gjë që gjendet ndërmjet tyre, gëzohen për vdekjen e pabesimtarit. Por kur të vdes një besimtar ato qajnë, sepse mungon një njeri i cili kupton gjuhën e tyre dhe e përmend Krijuesin e vet me njëqind emra.

Besimtari - fabrika e Xhennetit!... Xhenneti del prej fjalëve të bukura të besimtarit dhe prej veprave të bukura. Pra, kush do të jetojë në Xhennet duhet ta dojë All-llahun, duhet të ketë frikë prej All-llahut, duhet ta falë namazin dhe duhet t'i dorëzohet fesë Islame.

Pabesimtari - fabrika e Xhehennemit. Xhehennemi është i përgatitur për pabesimtar. Domethënë, çdo njeri në këtë botë e përgatit veten për Xhennet apo Xhehennem, sikurse çdokush që e përgatit projektin e shtëpisë së vet...

“Në Xhehennem nuk ka as shkopinj, as drunj.

Por çdokush prej këtu i bart”.

Imani e mban Xhennetin si një farë shpirtërore kurse mosbesimi e fsheh farën e Xhehennemit. Xhenneti është një fryt i imanit, kurse fryti i mosbesimit është Xhehennemi. Pasi që mosbesimi është shkaktar për Xhehennem, për atë edhe Xhehennemi është krijuar.

Nëse në një vend njeriu thotë: Mos u përzini në punën time se mua nuk mund të më edukoni, dhe ligjet tua nuk i njoh. Nëse në atë vend nuk ka burgje, ai detyrohet ta ndërtojë një burg për ta futur këtë të paedukuar. Por pabesimtari nuk e pranon Xhehennemin, dhe i jep shpresë vetes dhe mendon se është i fuqishëm dhe mendon se e ka mashtruar All-llahun, por assesi. Kush je ti e kush është ai që e krijoi Xhehennemin? Unë bëj atë që dua, askush nuk mund të përzihet, thotë ky. All-llahun e ka bërë fajtor duke mos e pranuar. Me këtë pra ka thyer ligjin e All-llahut, edhe nëse nuk ka bërë ndonjë faj tjetër, mjafton mosbesimi i tij të krijohet një Xhehennem për të dhe të futet në të.

KU ËSHTË NJERIU, ATY JANË KRIJESAT

Besimtari me imanin e vet, me besimin në All-llah, me punën vet, me rrrrespektin ndaj All-llahut fiton shpërblim në Ahiret. Pabesimtari, me mosbesimin në All-llah (duke mos pranuar argumentet e Tij) e poshtëron punën e vet.

Sepse gjithësia është e lidhur me njeriun. Në cilën anë kthehet njeriu, në atë anë kthehen edhe krijesat. Nëse njeriu e fal namazin, atëherë krijesat do t'i përshtaten dhe gëzohet për atë qëllim, por nëse njeriu bën prostitucion, edhe atëherë do t'i përshtatet qëllimit dhe do të hidhërohet.

Të japim një shembull. Nëse në një shtet, një udhëheqës i një ushtrie e rrespekton kryetarin e atij shteti, të gjithë ushtarët sa janë, do ta rrespektojnë atë kryetar, por nëse i kundërvihet udhëheqësi, atëherë gjithë ushtria do t'i kundërvihet, a nuk është kështu? Nëse i nënshtrohet ai, atëherë e gjithë ushtria i nënshtrohet dhe e meritojnë lavdatën, nëse ai e kundërshton, kundërshtimi i tij njihet sa krejt ushtria dhe e meriton dënimin. Sepse, në këtë rast udhëheqësi i ushtrisë është larguar prej rendit. Gjithë ushtria është lidhur me të, por edhe ky udhëheqës është si një ushtar përveçse e ka shkallën më të lartë se sa të tjerët. Edhe pozita e njeriut në sipërfaqen e tokës është kështu. Njeriu është një rob, por të gjithë robët dhe krijesat janë të lidhura me të, pra njeriu është ai që meriton pozitën më të lartë ndër krijesa. Gjithë kjo hapësirë dhe vendbanim që ka krijuar All-llahu është lënë nën urdhërin e njeriut dhe atë e ka bërë udhëheqës në sipërfaqe. Dhe e ka bërë udhëheqës mbi çdo gjallesë dhe jogjallesë. E ka bërë që çdo gjë t'i nënshtrohet atij. Por kërkon që edhe ky t'i nënshtrohet krijesit të vet. Pra, pozita e njeriut është më e larta ndër të gjitha krijesat tjera, por nëse nuk e njeh All-llahun dhe nuk e pranon Atë, ai i ka gënjyer të gjitha krijesat tjera që janë të lidhura në te; prej mikrobeve deri në galaksi. Dëmthënë i ka shfrytëzuar të gjitha ato për mosbesim.

Domethënë, mëkati i këtij njeriu, që vepron kështu, nuk është një, njëmijë apo njëmilion, por ai ka aq mëkate sa ka krijesa në tokë. Një njeri të tillë me kaq mëkate e pret një Xhehennem i përhershëm.

Por ta paramendojmë të kundërtën. Nëse një njeri e njeh pozitën e vet ndër krijesat më të larta që ka dhënë All-llahu dhe e njeh All-llahun dhe i vlerëson krijesat e All-llahut dhe e falënderon All-llahun: Sevapi i këtij njeriu nuk është një, njëmijë as njëmilion, por sevapi i tij është aq sa ka krijesa. Edhe këtë njeri e pret Xhenneti i përherëshëm. I nderuari Bedyizzaman ka thënë: “Njeriu sikurse që është i lirë në punët e mira, ashtu është i lirë edhe për punët e këqija. Nëse do e ndriçon namazin e vet sikurse një lllampë dhe për nijet në namaz ekziston pulla e tij. E shtyp pullën dhe e gjen veten pranë Krijuesit të vet dhe prej errësirës del në dritë. Por nëse do nuk e shtyp pullën dhe pajtohet që ta kalojë jetën në errësirë”.

Hapësira dhe çdo gjë që gjendet në të i janë dorëzuar plotësisht njeriut. Njeriu ose do të bie në sexhde me gjithë këto krijesa dhe do ta çel derën e Xhennetit, ose do të marr me vete dhe do të mbulohet me mëkate. Dhe do ta marrë hapësirën prej barkut e më poshtë dhe do ta futë veten në Xhehennem. Detyra jonë është që mendjes tonë t’ia çelim dyert dhe të dimë se çdo gjë është në dorën tënde.

NAMAZI ILAÇ PËR SHPIRT

Prej shumë përtacëve që nuk e falin namazin dëgjohet duke thënë:

Çfarë dobie ka All-llahu prej ibadetit tonë?

Edhe Kur’ani nga ne po kërkon shumë ibadet? Dhe prapë thonë:

Përse Kur'ani na frikëson me Xhehennem për mosfaljen e namazit? Kur'ani si fenomen bukurie, a i ka hije të përmend Xhehennemimin e tmerruar?

Më së pari të përgjigjemi në pyetjen e parë:

All-llahu xh.sh. nuk është i nevojshëm për asgjë, edhe për ibadetin tonë nuk është i nevojshëm. Por ne jemi të nevojshëm për ibadet. Sepse unë dhe ti shpirtërisht jemi të sëmurë. Kurse ibadeti është ilaç për shpirtin tonë.

Nëse një mjek i dhembshëm e shëron pacientin e vet dhe bën shpenzime, dhe për këtë thuhet:

Çfarë dobie ka prej kësaj që për mua bën shpenzime? Një pyetje e këtillë a nuk është e palogjikshme?

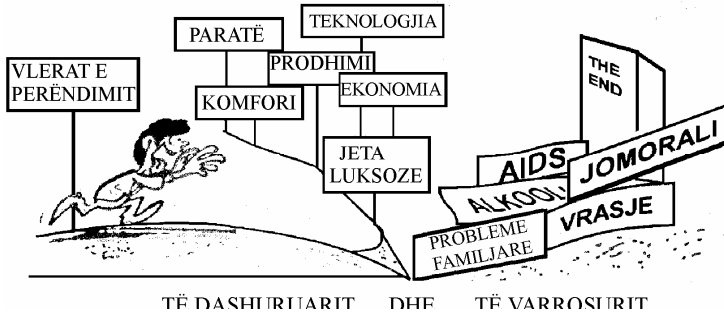
Pra All-llahu xh.sh. prej nesh kërkon të falet namazi. A është i nevojshëm për ibadetin tonë janë pyetje që mbesin të palogjikshme dhe të pakuptimta.

Sepse, për përdorimin e barnave nuk është i nevojshëm mjeku, por është i nevojshëm pacienti. Pra, edhe falja e namazit nuk është në dobi të All-llahut por është në dobi të njeriut. Sepse njeriu është i sëmurë, dhe për tu mbrojtur prej çdo të keqeje është i nevojshëm bari. Sikurse barërat që ndihmojnë njeriun për t'u mbrojtur prej sëmundjeve që i paraqiten trupit, ashtu edhe namazi ndihmon për t'u mbrojtur prej sëmundjeve shpirtërore, që janë mëkatet.

Athua mëkatet janë thelbi i sëmundjeve fizike? Pa dyshim se janë.

Atë ditë që e shkrova këtë temë, në një gazetë hasa në një karikaturë lidhur me temën time. All-llahu xh.sh. na qiti parasysh një shembull. Pak më posht në lidhje me këtë karikaturë do të japim pak komentime.

Një rrugë... rreth rrugës një tabelë... në tabelë VLERA E PERËNDIMIT e shkruar... përfundi shkruan edhe një shigjetë, duke treguar rrugën të vlera e Perëndimit.

Pak më larg vlerat e Perëndimit. Paraja, prodhimi, konfiri, ekonomia, teknologjia, jeta luksoze. Dhe në rrugë është duke vrapuar një njeri me gojë të hapur, sikurse një ujk i uritur... Përfundi këtyre shkronjave të

mashtuarit e shkruar. Pra, domethënë, ata njerëz që i japin vlerën dhe që vrapojnë pas këtyre gjërave. Dhe pranë këtyre afër një varr. Dhe mbi varr të shkruar me letra alkool, AIDS (SIDA), jeta luksoze, mbytje, dehje, jomorali... Mbi varr e shkruar »THE END«. Domethënë fund. Midis këtyre shkronjave duke shkruar TË VARROSURIT. Domethënë janë varrosur prej këtyre sëmundjeve.

Paratë

Alkooli

Prodhimi

AIDS (SIDA)

Teknologjia		Konflikti familjar
Jeta luksoze	BARAS	Mbytje
Konforti		Dehje
Ekonomia	Jomorali dhe lloj-lloj të këqija	

Të gjitha këto vijnë me spitalin, me burgun dhe me varrin...

Nëse imani nuk mbizotëron në jetë, fundi do të jetë kështu. Nëse nuk besoni shkoni pyetni nëpër spitale, nëpër burgje dhe nëpër varreza. Në ato vende shumë kanë rënë prej këtyre mëkateve dhe do t'ju tregojnë dhembshëm. Pra, namazi largon njeriun prej këtyre sendeve dhe është ilaç që mbron prej mikrobeve. Prandaj është thënë:

“Namazi ilaç për shpirt, ilaç për varr”, dhe është thënë: “Të jetë jeta ime e gjithmonshme, pa atë nuk e dua”!

Të shohim ç'ka thënë shkrimtari anglez Bernard Shaw (Sho), i cili ka marrë “Çmimin Nobël”.

“Në vitin dymijë namazi do të jetë si fletëudhëzim për ordinationin e profesorëve”.

Domethënë mjeku do ti thotë pacientit:

“Shko fillo të falësh namaz, se shërimi yt është te namazi”.

PËRSE KUR'ANI I FRIKËSON ME XHEHENNEM ATA QË NUK E FALIN NAMAZIN

Të vijmë në pyetjen e dytë.

Përse Kur'ani lajmëron një dënim me Xhehennem për ata që nuk e falin namazin. Thjesht (!) Si i ka hije Kur'anit të cek dënime të ashpra për një gabim?

Të japim përgjigjen me një shembull:

Një mbret, për të mbrojtur ligjin e vet, e dënon ashpër zullumçarin, përndryshe bëhet i padrejtë ndaj të fajshmit.

Pra i ngjajshëm si ky është edhe Mbreti i tokës dhe i qiejve, pra All-llahu. Çdo gjallesë dhe jogjallesë është në pushtetin e Tij, dhe janë robër të Tij. Nuk ekziston asgjë që nuk i bënë ibadet Atij. Një njeri, i cili nuk e fal namazin, i ka brengosur të gjallët dhe jogjallesat dhe iu është bërë e padrejta dhe mëkatet njihen sa numri i atyre që ekzistojnë. Një mbret për tu hakmerrë ndaj zullumçarit e dënon atë dhe e mbron të drejtën e të pafajshmit. Pra All-llahu si Krijues i çdo gjëje, a nuk e dënon atë zullumçar që nuk e falë namazin? Nuk është i njëjtë faji i atij që bën faj ndaj një njeriu dhe ai që bën faj aq sa ka gjallesa. Prandaj Kur'ani lajmëron dënime të ashpra të Xhehennemit për ata që nuk e falin namazin.

Në orët e mësimin bëhet pyetja: “Mosfalja e namazit dhe lënia e badetit pas dore nga ana e njeriut përse bëhet padrejtësi ndaj krijesave tjera? A mund të na sqaroni këtë më gjerësisht?”

Përgjigje: “Çdo krijesë e ka vlerën dhe bukurinë e vet. Çdo gjë është krijuar për njeriun, por ata e marrin prej ibadetit dhe nuk ia dinë tërë bukuritë dhe vlerën e tyre”.

Një njeri që nuk bën ibadet, nuk e sheh ibadetin e krijesave. Jeta e dertliut është me gajle, jeta e dëfrimtarit është me dëfrime, kurse njeriu pa ibadet e sheh jetën të papërgjegjshme dhe çdo send që gjendet në të. Një njeri që nuk e sheh ibadetin e krijesave dhe mendon me përgjegjësi, ai nuk i pranon as bukuritë e tyre. Kurse të gjitha këto janë si një letër prej Krijuesit tonë, si një pasqyrë për neve. Në çfarëdo krijesa të shikoni, aty do të shihni emra të bukur të All-llahut dhe do t'i lexoni. Nëse jeni prej atyre që shkruajnë dhe lexojnë, domethënë jeni besimtar. Do të shihni se çdo gjallesë dhe jogjallesë do të shprehet. Mua më krijoi Ai, Ai më bëri, All-llahu xh.sh.

Por, ai që nuk e fal namazin e humb vlerën e krijesave të All-llahut dhe thotë: “Asnjë bukuri nuk kenë dhe asnjë përgjegjësi nuk kenë. Dhe jeni kokëzbrazët si një rrebel”. Duke thënë kështu u bëhet e padrejtë krijesave tjera. Me këtë i ka mposhtur krijesat e All-llahut duke thënë se ato janë të zbrazëta dhe pa vlerë dhe bënë një akt kundër krijesave. Dhe, për këtë akt që ka bërë, do të dënohet ashpër me Xhehennem.

ATHUA KRIJESAT JANË KOKËZBRAZËT DHE IDIOTA

Ata që janë pa namaz dhe që mendojnë se krijesat janë kokëzbrazët dhe idiotë, është vërtetë kështu?... Assesi!

Merrni një krijesë çfarëdo qoftë dhe shikoni në të hollësisht. Do të shihni një mrekulli në të dhe me rol të rëndësishëm. Dhe atë rol dhe mrekulli që e shihni në të është ibadeti i tij.

Për shembull detyra e bletëve është të prodhojë mjaltë. Mjalti i bletës është ibadeti i tyre, namazi, dhikri, tespihtë. Duke bërë këtë detyrë, ajo e ka kryer urdhërin e Krijuesit. Rrespekt, do të thotë, ibadet.

Detyra e lopës është që të prodhojë qumësht. Prodhimi i qumështit është ibadeti i saj.

Detyra e drurit është që ta prodhojë frytin dhe fryti i atij druri është ibadeti i tij.

Në gjakun tonë gjenden qeliza që kanë për detyrë ta tretin ushqimin dhe detyra e qelizave të tjera është që të luftojnë kundër sëmundjeve (mikrobeve).

Detyra e këtyre krijesave është namazi i tyre. Këta nëse e kryejnë këtë detyrë, do të thotë se kanë rrespektuar Krijuesin e vet, kurse rrrespekti është ibadet. Shembuj kemi shumë. Por më shkurt, asnjë krijesë nuk ekziston pa ndonjë detyrë.

Çdo krijesë ka një detyrë dhe detyra e tij është ibadet. Njeriu e krijoi një punë dhe atij t'i themi “kokëzbrazët, rrugaç”, a nuk është një ofendim dhe padrejtësi?

Kështu pra, ai që nuk fal namaz, i sheh sendet kokëzbrazët dhe të pandërgjegjshme, bën padrejtësi ndaj atyre që kryejnë ibadetin. Domethënë lënia e namazit nuk është gabim i vogël, por është një akt i rëndë. Për ata që kryejnë akte të rënda dhe i nënçmojnë krijesat e All-llahut, duke thënë të pavlefshme, për ata Kur’ani lajmëron Xhehennem të rëndë.

Pyetje:

Edhe ne kemi një punë. Për të jetuar po mundohemi. Jashtë kësaj, përse prej nesh kërkohet një ibadet tjetër?

Përgjigje:

Edhe lopa mundohet për të jetuar, edhe blea poashtu, edhe pulat; të gjitha këto punojnë për ta ngopur barkun. Por, këto, përveç që e ngopin barkun e tyre, kryejnë edhe një detyrë tjetër shumë të rëndësishme. Lopa e prodhon qumështin.

Athua për vete? Jo! Bletët mjaltin e prodhojnë, athua për vete? Jo! Pula prodhon vezë, athua për vete? Jo! Pra, përveç ngopjes, lopa, blea, pula, janë duke kryer edhe një punë shumë të rëndësishme që njihet si ibadeti i tyre, kurse njeriu, përveç ngopjes, si mund të jetojë pa asnjë detyrë të rëndësishme? Athua jemi krijuar vetëm për t'u ngopur? Të ishte kështu nuk kishte pasur nevojë të jemi të mençur. Athua jemi krijuar vetëm të hamë pemët, të pimë qumështin, të hamë gjalpin, vezët, mjaltin dhe të prodhosh mbeturina?

Nëse njeriu, përveç ngrënies nuk mendon se duhet falur namazin, atëherë ç'mbeti të thuhet për këtë, vetëm se është një makinë që hanë një kafshatë, shkon në nevojtoare dhe hedh mbeturinën? Assesi! Për këtë All-llahu nuk do ta kishte krijuar njeriun dhe nuk e ka krijuar për këtë. Por njeriun e ka krijuar në formën më të bukur, e ka bërë prijës në sipërfaqen e tokës dhe e ka urdhëruar të falë namazin.

Vëlla i dashur, le të jetë detyrë jote namazi, kurse Xhenneti vendbanimi yt.

ÇDO DITË NGA PESË VAKTE, A NUK JANË SHUMË?!

Një ditë një njeri i moshuar dhe intelektual e pyeti një dijetar islam:

- Namazi është shumë i mirë, por të falësh çdo ditë nga pesë herë është shumë dhe po më vjen mërzi që nuk po mbaron.

Dijetari islam u ndal dhe mendoi.

Prej asaj fjale kishte kaluar bukur një kohë dhe tani e dëgjova ç'po thotë shpirti im. Ndieva se edhe nefsi im të njejtat fjalë i përsërit, pra ka marrë një mësim prej shejtanit. Namazi është i mirë, por pesë herë në ditë është shumë! Atëherë e kuptova mirë se ai njeri i foli këto fjalë me gjithë përtacinë e vet. Dhe tani unë thashë:

- Pasi që nefsi im kështu po mendon, atëherë po më urdhëron vetëm të këqija. Dhe kërkon që t'i lë prapa pesë vaktet e të largohem prej tubimeve islame dhe prej xhamisë. E shikova se nefsi im ka nevojë për mësim më tepër se çdo kush, sepse nëse nuk mund ta edukojë nefsin tim, atëherë nuk mund t'i bëj askujt mirë. Për t'a edukuar iu ktheva më së pari nefsit tim dhe i thash:

- Në padije dhe duke mos menduar, në shtratin e koprracisë në gjumë hapi veshët dhe dëgjo:

ATHUA JETA IME ËSHTË E PËRJETSHME?

O, i mjeri shpirti im! Athua do të jetosh përgjithmonë, apo ke marrë ndonjë vendim se do të jetosh deri në vitin e ardhshëm apo deri nesër, ngaqë dita më ditë dhe kot së koti po lazdrohesh. Ty të jep mërzë ajo që është thënë. Dhe, mendon se do të jetosh përgjithmonë. Por ti nuk do të jetosh përgjithmonë. Ndoshta në mot, apo nesër, apo pak më vonë do të vdesësh. Pasi mund të vdesim pak më vonë, atëherë a nuk është dobësi për mendjen tonë të thuhet “është shumë pesë herë në ditë”. Nuk je përgjegjës që çdo ditë të falësh pesë kohë të namazit, por je përgjegjës për atë kohë të namazit që e arrin. Për shembull, gjendesh në kohën e namazit të sabahut. Prej teje kërkohet që të falësh namaz. Prej teje atë ditë, ende pa arritë kohën e drekës, ikindisë, akshamit, jacisë, nuk kërkohet përgjegjësi.

Nëse i grumbullon namazet e 70 viteve për një ditë dhe thua si t’i kryej të gjitha këto? Nëse mendon kështu, me të vertetë do të të bëhet mërzë. Por kush ta dha atë vendim se ti do të jetosh 70 vjet dhe do të mendosh zbrazët e të lazdrohesh?

Të kishte menduar se jeta është e shkurtër dhe po kalon në pavlerë. Po që se brenda 24 orëve vetëm një orë ndien një lumturi dhe një kënaqësi, atëherë me vullnetin tënd do ta kishe falur namazin.

NAMAZI I HATEM'I ESAMMIT

Të kishit ditur se namazi i xhumasë do të jetë namazi i fundit, do të ishit përgaditur më bukur dhe do ta kishit falë namazin më me vëmendje dhe me lot në sy. Ndoshta nuk do ta kishit ngritur kokën prej sexhdes pa e marrë myzhden e faljes së gabimeve. Nëse për çdo namaz mendojmë se është “namazi i fundit” dhe me këtë namaz do ta bëj razi All-llahun, me këtë namaz do të largohem prej të këqijave e fatkeqësive, atëherë do të shpëtojmë prej fatkeqësisë më të madhe, prej Xhehennemit, dhe për nder të këtij namazi do ta fitojmë Xhennetin, dhe për hatër të këtij namazi do të jemi njerëz të mirë dhe do të jetojmë si njerëz. Nëse namazit i afroresh kështu ai namaz nuk do të jetë i mërzitshëm për ty, por do të jetë një kënaqësi dhe do të jep një dritë. Rruga jote ndriçon, të rinon dhe të zbukuron.

Shikoni ata njerëz që nuk e falin namazin dhe ata që e falin namazin. Do të shihni edhe ju dallimin midis tyre. E kanë pyetur Hatem'i Esammër r.a.:

- Si e fal namazin? Është përgjigjur kështu:

- Kur të afrohet koha e namazit, marrë abdes bukur, ulem në atë vend ku do ta fal namazin, mendoj për hallin tim dhe atëherë ngritem në këmbë për ta falur namazin. E marr Qaben midis dy vetullave, Urën e Siratit në fund të këmbëve. Xhennetin në anën e djathtë dhe Xhehennemin në anën e majtë, Azrailin e pranoj mbi kokë.

Me frikë e shpresë afrohem te All-llahu, duke menduar marrë tekbir dhe me vëmendje lexoj Kur'anin dhe, duke menduar kuptimin, me vëmendje përulem, në ruku dhe bie në sexhde, duke

mos luajtur këmbën e djathtë dhe duke ndenjtur mbi këmbën e majtë. Kështu mundohem që namazin ta fal me vëmendje...

“ÇDO DITË, ÇDO DITË NAMAZI”

“A bën çdo ditë, çdo ditë namaz?”, po shprehesh kështu. Por, çdo ditë që po ushqen barkun, ujë po pi, ajrin po e thith, athua këto po të japin mërzi?... Nuk të japin, jo, mërzi.

Përse?... Sepse ke nevojë për ta. Por lenë që nuk na vjen mërzi, por marrim një shije prej tyre. Sikurse prej bukës dhe prej ujit që nuk ke mërzi, ashtu edhe prej namazit nuk duhet të kesh mërzi. Sepse buka është ushqimi i trupit, kurse namazi është ushqimi i shpirtit. Nëse një njeri e ushqen barkun e vet, kurse shokët e barkut, sikurse janë zemra dhe shpirti i lë të uritur pa lexuar Kur’an dhe pa namaz, atëherë ke bërë padrejtësinë më të madhe. Kush i nënshtrohet epshit të vet bën dëm dhe Kur’ani Kerimi e akuzon atë si të pamëshirshëm dhe të pasjellshëm. E dënon veten me Xhehennem, duke mos falur namazin. Pra është i pamëshirshëm dhe është shumë shkurtpamës, pra në vend që ta adhurojë All-llahun që çdo ditë ia jep riskun, ai e adhuron dikënd tjetër.

O vëlla i dashur:

Ti je duke mbajtur një zemër që ndien një dhembje të pakufishme, je duke mbajtur një shpirt që çdo send në jetë është i lidhur me të. Për çdo vdekje dhe ndarje ndien dhembje. Dhembja e

brendshme t'i nxjerr dhëmbët, t'i zbardhon flokët, ta rrudhë fytyrën dhe ndonjë fatkeqësi e panjohur ta hidhëron zemrën. Sepse përmban shpirtin dhe zemrën. Pra për ta forcuar një zemër të dobët aty është namazi dhe vetëm namazi mund të ndikojë. Sepse namazi ka forcë për çdo send dhe namaz do të thotë trokitje në dyer të All-llahut dhe çdo shpëtim është në dyert e All-llahut. Të shpëtosh nuk është vetëm të shpëtosh prej ndonjë sëmundjeje. Por shpëtim është prej të gjitha gjërave që të mendojnë. Pra, namazi është ai që e mbron njeriun prej çdo dobësie dhe pafuqie.

AI QË ËSHTË I NEVOJSHËM PËR ÇDO SEND, KA NGELUR DHE ËSHTË I DOBËT

Të marrim një shembull:

Njeriu që ka përparuar me teknikë dhe me zbulime, përse të jetë i ngelur, apo i dobët?

Përgjigje:

Pra, të gjitha këto që arrin njeriu me ato mend që ia ka dhënë All-llahu, prapëseprapë nuk mund të shpëtojë prej ngeljes dhe prej dobsisë.

A mund të thotë dikush “unë nuk do të sëmurem, apo nuk do të plakem”? “Unë nuk do të vdes” a mund të thotë ndokush? Jo. Por ai në sëmundje, në pleqëri dhe në vdekje ka ngelur dhe këtë

duhet ditur. A ka dikush që thotë: “Unë nuk kam nevojë për diell, për ajër, për ujë, për dheun”? apo të thotë “Unë nuk kam nevojë për dru, për thëngjill, për verën, për lulëzime”, a ka dikush? Dhe prap të thotë: “Nuk kam nevojë për ngrënie, për pirje dhe për të dalur jashtë”. A ka dikush që mund të thotë kështu? Jo, kurrsesi!

E deri sa keni nevojë për këto, atëherë jeni të dobët dhe jeni të varfër dhe keni ngelur të varfër. Pasi që keni nevojë për këto nimete (dhunti), atëherë keni nevojë edhe për krijuesin e këtyre nimeve (dhuntive).

Pranverën pas dimrit, dritën pas errësirës, kush i kthen? All-llahu! Prej barit - qumështin, prej plehut - lulen, kush e bën? All-llahu! Malet me drunj, depotë me thëngjill, kush i bën? All-llahu! Nën tokë petroleumin, mbi tokë arat, kush i bën? All-llahu! Vreshtat dhe kopshtet, tulipanët dhe zambakët, trëndafilat me bilbila, drunj të pemë, kush i zbukuron të gjitha këto? All-llahu! Të gjitha gjallesat që janë në gjithësi, prej atomeve deri në galaksi i mësoi të flasin dhe i zbukuroi me një mjeshtri të mrekullueshme dhe ia dhuroi njeriut, kush? All-llahu!

Domethënë keni nevojë përgjithmonë për All-llahun dhe jeni borxhli te Ai. Pra për nevojat që keni dhe dashurinë me respekt, edhe nëse keni ngelur, duhet falur pesë herë në ditë për Atë që urdhëron në të mirë dhe largon nga të këqijat, haramet, padrejtësitë dhe mëkateve. Brenda atij namazi ka dashuri, dritë, muhabet dhe seriozitet të plotë. Hz. Aisha r.a. ka thënë: Pejgamberi s.a.v.s. bisedonte me ne. Edhe ne bisedonim me të. Ishte koha e namazit e na tha se nuk na njohti, sepse gjendej pranë madhërisë së All-llahut dhe për dashurinë që e kishte në zemër, kishte kaluar prej vetes ndaj All-llahut!

Dhe kështu ishte një namaz dhe afër një namazi.

AI ISHTE NJERI I MIRË,POR NAMAZIN NUK E FAL!

Shpeshëherë, dëgjoen këso fjalësh “Ai është njeri shumë i mirë, por e ka një të metë - nuk e fal namazin”. “Unë jam një njeri shumë i mirë, zemrën e kam shumë të pastër, askujt nuk ia mendoj të keqen. Vetëm një të metë nëse e kam, ajo është që nuk e fali namazin”!

Ata që mendojnë dhe që flasin kështu, nuk e dinë se e meta më e madhe është mosfalja e namazit. Nuk ekziston mëkat më i madh se ç’është mohimi i Zotit xh.sh. dhe besimi në shumë zotëra. Mosfalja e namazit e nxitë njeriun në këso mëkatesh dhe kjo konsiderohet si mospranim i All-llahut. Shikoni se ç’thotë Pejgamberi a.s.:

“Ndërmjet robit dhe shirkut është lënia e namazit (mosfalja)”. Domethënë nëse robi e fal namazin, atëherë ky mur hiqet prej mjedisit, por nëse nuk i beson namazit, atëherë bie në shirk dhe renditet në rrethin e paganëve. Le të na mbrojë All-llahu prej të metave të këtilla. Përveç që shkruan në Kur’an dhe që gjendet në hadith, për këtë kanë dhënë mendimet e tyre edhe muxhtehidët, si p.sh. imam Ahmedi: Ai që e lëshon namazin e rrit kufrin e vet. Me këtë mendim janë edhe selefët, edhe disa tjerë. Namazi është farz për njerëz e ata që nuk e besojnë në këtë mënyrë, nuk janë muslimanë. Pasi që nuk është e lejueshme martesë me ata që e mohojnë Zotin, nuk është e lejueshme as të hahet mish i tyre që therrin.

Nëse beson se namazi është farz, por nuk e fal prej përtacisë, ai nuk del prej fesë, por bëhet mëkatar.

Edhe për këtë mëkat denohet me drejtësinë Islame. Në medhhebin tonë hanefi një musliman që nuk falet denohet me rrahje, derisa t’i del gjaku. Pastaj derisa të fillojë të fal namazin futet në

burg. Në medhhebin e shafisë një musliman që nuk falet dhe nuk bën taube (pendim), ai dënohet me vdekje.

Pra kështu është dënimi në botë për ata që nuk falen. Veçmas janë dënimet e Ahiretit sipas asaj që na paralajmëron Kur'ani. Ata do të futen në fund të Xhehennemit, në zjarrin e nxehtë, në gropën prej gjakut dhe këlbazit.

Të ishte namazi një e metë e vogël, athua do të ishin dënimet kaq të rënda? O vëlla i ri! Asnjëri prej nesh nuk e meriton këtë dënim. As që nuk mund ta paramendojmë. Pasi që është kështu, sa më shpejtë t'ia fillojmë namazit, ato që na kanë mbetur t'i plotësojmë. Mos të bëhemi baba të fëmijëve që nuk e falin namazin. Nëse ka nevojë të harxhojmë edhe prej pasurisë sonë për ata që vijnë pas nesh për namaz, të kërkojmë rrugëdalje së bashku që të mos jemi baba dhe gjysh kaurr. Nëse ekziston mundësia, menjëherë të veprohet kështu. Nëse nuk do të shërbejmë për Islam dhe nuk do t'ia mësojmë fëmijëve namazin, me të vërtetë për këtë do të përgjigemi shumë ashpër.

NJERIU - FABRIKA E NAMAZIT

Ky njeri është shumë i mirë, por një të metë e ka, se nuk e fal namazin. A e dini se kujt i përngjan? Ky televizion është shumë i mirë, por nuk jep fotografi. Kjo pulë është shumë e mirë, por nuk bën ve. Kjo lopë është shumë e mirë, por nuk jep qumësht. Ky djalosh është shumë i mirë, por nuk i dëgjon prindërit dhe nuk i rrespekton!

Pra, këtyre i përngjan ajo fjala e parë.

O vëlla, dëgjo:

Prej televizionit pritet zëri dhe fotografia, prej pulës pritet veja, prej lopës pritet qumështi, kurse prej fëmijëve pritet që t'i rrespektojnë prindërit.

Pra një televizion që nuk jep fotografi, një pulë që nuk jep ve, një lopë që nuk jep qumësht, dhe një fëmijë që nuk i rrespekton prindërit, athua mund të jenë të mirë. Nuk mund të jenë. Sepse, atë që pritet prej tyre, nuk e japin. Edhe njeriu nëse nuk jep çka pritet prej tij, nuk mund të jetë i mirë. Njeriu është fabrika e namazit. Prej njeriut pritet namazi. Njeriu është krijuar vetëm e vetëm për ta njohur All-llahun dhe për t'i kryer urdhërat e Tij dhe që të mos ndahet prej rrugës së drejtë. Asnjë qëllim tjetër nuk ka. Pa e kryer obligimin që i përket, pa marrë parasysh se çfarë pune ka kryer, njeriu ka punuar kot.

Nëse është i mirë, së paku në sytë e popullit, nuk do të jetë i mirë në sytë e All-llahut dhe nuk mund të shkojë ku janë të mirët. All-llahu xh.sh i vlerëson njerëzit sipas mendjes dhe zemrës. Vlera e imanit dhe e ibadetit është te All-llahu. Automjetet, villat, kasat, çequet, ato nuk hyjnë në varr që të kenë vlera. Por, në varr hyn nëse kanë iman dhe ibadet. Për këtë arsye All-llahu nuk do të thotë për ata:

- Shumë bukur për ju, që në këtë botë keni ndërtuar villa të mëdha, lloj-lloj veturash keni ndërtuar, shumë bukur keni ngrënë, shumë bukur jeni veshur, shumë para keni shpenzuar. Mua nuk më adhuroat, por laviret. Nuk do t'u thotë se kanë merituar Xhennetin dhe t'i urdhërojë të hyjnë në Xhennet, por të kundërtën.

- Edhe pse është e rrejtshme, ju keni jetuar Xhennetin në dunja. Për ju nuk ka vend në Xhennet, o ju mëkatar, por ndahuni. Kështu do t'u thuhet dhe do t'i ndajë ata prej xhennetlinjëve e do t'i futë në Xhehennem. Në anën tjetër do t'u thotë xhennetlinjëve:

- O ju robërit e Mi, që më keni dëgjuar, dhe jeni dashur ndërmjet veti për Mua! O ju që jeni larguar prej atyre kënaqësive të rrejtshme, prej mëkateve dhe prej haramit, por keni punuar drejt dhe keni ngrënë ushqim hallall. Keni duruar urinë dhe etjen, keni agjëruar, keni falur pesë kohë të namazit, fare pa ju ardhur ftohtë, apo nxehtë, keni kryer obligimin e haxhit, i keni gëzuar të varfërit me zekate dhe me lëmoshë, dhe keni qenë me ta që kanë ndihmuar Islamin. O robërit e Mi, që në dunja keni duruar lloj-lloj sëmundjesh, dhe nuk jeni shkëputur prej rrrrespektit, ejani këtu! Mua nuk më keni harruar në dunja e nuk u mashtruat me Xhennetet e dunjasë, por e përqaftuat Islamin. Jeni larguar prej hyrive të Xhehennemit në dunja, prej vallëzuesve, prej artistëve dhe prej atyre që mashtrojnë në rrugë. Nuk i morrët ato gra që ta harroni All-llahun.

- Edhe Unë kam përgaditur për ju një Xhennet që syri juaj nuk ka parë dhe mendja juaj nuk ka shijuar. Një Xhennet ku nuk do të sëmureni, as nuk do të plakeni, por as nuk do të vdisni. Një Xhennet që nuk e ka ai që bartë fjalë, që mbyl njerëz. Në Xhennet do të gjeni çdo gjë. Aty në Xhennet do të gjeni hyri bukuroshe dhe shumë shokë të mirë. Pasi që të shihni, nuk do të keni dëshirë të dilni e do të thoni: të kishim ardhur më parë. Dhe mirësevini robërit e Mi të drejtë, urdhëroni e hyni në Xhennet përgjithmonë.

ARDHMËRIA DHE NAMAZI

O njeri! A vetëm për dynja je krijuar që gjithë kohën e humb për të? Ti je mbi të gjitha shtazët. Ti je i nevojshëm për një forcë sa ka një zog, por nuk mund të sillësh sikur ai. Nëse zogu është i nevojshëm për disa gjëra, ti je i nevojshëm për çdo gjë.

O njeri! Përse pra nuk e kupton thelbin e detyrës sate; jo të punosh sikur shtazët, por të punosh si një musliman i vërtetë dhe për një jetë të përhershme. Ti nuk je krijuar vetëm për një dunja. Sikur të ishte krijuar vetëm për dunja, nuk do të kishe vdekur. Por, ti je krijuar për Ahiret. Për të fituar Xhennetin ke ardhur në dunja. Dhe je i obliguar me namaz.

Nëse thua:

- Unë nuk mirrem me ato punë që më largojnë prej namazit, por ato janë punë që ka nevojë jeta, nëse thua se punoj vetëm sa për ta kaluar një jetë, atëherë edhe unë them se edhe feja jonë na ka bërë obligim që të punojmë në ato rrugë të lejueshme dhe askujt mos t'i bëhemi ngarkesë. Nëse punon kështu, ke të drejtë. Por vetëm të punosh e namazin ta lësh, nuk ke të drejtë. Sepse pa e falur namazin, fundi i asaj pune do të jetë flakë Xhehennemi. Kurse puna pas namazit është lumturi, ibadet, e fundin e ke në Xhennet.

Shiko: Të japim një shembull! Je duke punuar te njëri për 50 mijë dinarë. Nëse të thotë tjetri:

- Eja gropo këtë vend për 15 min. do të gjesh një unazë me vlerë prej 500 mijë dinarësh!

Athua çka bën ti në këtë rast?

Athua përgjigja jote do të jetë menjëherë, po?

Apo do të jetë, jo. Të thuash se me të vërtetë për 15 min. do të fitojë 500 mijë din., po në anën tjetër për 8 orë do t'i humbas 50 mijë din. Athua ç'bën?

Sigurisht ke për të shkuar aty ku mund të fitosh 500 mijë dinarë për 15 min. nëse je i mençur se përndryshe tregohesh se je i çmendur. O shpirti im, o shoku im ti pesë kohë të namazit i konsideron shumë. Ti p.sh. për 8 orë, apo për 14 orë i merr 50 mijë dinarë apo i merr 300 mijë, apo 400 mijë dinarë, të themi. Kurse Pejgamberi dhe dijetarët islam na thonë:

- O njerëz! Ejani kryjeni një punë për 10 apo 15 min. të falni pesë kohë të namazit. Dhe jo vetëm që do ta fitoni atë unazë të çmuar, veç të gjitha ato që gjinden aty dhe do të fitoni Xhennetin. Ejani, brenda 24 orëve ndani vetëm 1 orë për muslimanllëk dhe do të fitoni atë vend, ku nuk vdiset, ku nuk sëmuresh, ku nuk plakesh dhe ai vend quhet Xhennet.

Nëse njeriu i shekullit njëzetë thotë:

- Jo zotëri, jetën e kemi të programuar. Dhe jo 15 min por asnjë minutë nuk mund ta ndajmë, nëse thotë, a e dini çka bëhet? Që mos të humbësh 50 mijë dinarë për 8 orë, do të humbësh 500 mijë dinarë për 15 minuta. Do ta tregosh budallakinë dhe për këtë do të qeshin ata të çmendurit. Mendo njëherë për 15 minuta po e fiton Xhennetin. Dhe me namaz, me shërbim për islam prej çdo të mete do të shpëton. A refuzohet Ai te i cili gjenë rrugëdaljen e vdekjes, të pleqërisë, të sëmundjeve? Nëse kjo refuzohet, a do të mbetet mençuri në këtë kokë?

Thua që “duhet punuar për ardhmëri” dhe po tubon para. Edhe vetë e dimë se nuk të është garantuar një jetë 50 vjeçare. Po punon për një jetë që nuk është e garantuar, kurse po e humb një

jetë në të cilën nuk vdiset dhe që është e garantuar për ata që falin pesë kohët e namazit, përse e sheh këtë shumë? Dhe tha: “nuk soset”. Po bëhesh qesharak për shejtanin, përse?

O vëlla i dashur! Të ishte kjo jetë e përgjithmonshme, atëherë ke të drejtë, por jeta këtu është e rrejshme. Dhe vdekja është ajo që na goditë. Dhe nuk dimë se ku edhe kur do të vdesim. Dhe sabrin për atë që ka kaluar dhe atë që do të vijë mos e e përjetuar kënaqësinë e Tij, dhe lodhjet kanë kaluar kurse sevapet dhe kënaqësia kanë mbetur. Kurse ditët dhe vitet nuk kanë kaluar ende. E pra, pasi që është kështu, fale atë kohë të namazit që e mbërrin, sikurse të ishte namazi i fundit. Dhe nëse kështu rri para All-llahut dhe kështu mendon, ai namaz për ty do të jetë si dritë dhe do të ndien një kënaqësi në zemrën tënde.

UDHËZIM DREJT ARDHMËRISË

O vëlla i ri!

Udhëzimet e jetës tuaj na janë dukur sikur uji. Po vrapojmë dhe po lodhemi dhe assesi nuk mund të arrijmë ujin. Edhe ardhmërinë kështu gabim po na e tregojnë. Një ardhmëri prej 20 vitesh apo 30 vitesh që nuk është e sigurt, unë atë nuk mund ta quaj ardhmëri. E mashtrojmë veten dhe fëmijët tanë, dhe popullin tonë. Ardhmëria e vërtetë është ajo që vjen dhe nuk kalon. Dhe ai është Ahireti, është Xhenneti.

Nëse moshës rinore ia tregoni Xhennetin, atëherë edhe dynjaja do të kthehet në Xhennet. Nëse kështu nuk mund të tregoni, atëherë jeta e Xhennetit do t'iu kthehet në Xhehennem. Dhe Xhehennemi i Ahiretit është më i ashpër.

Sado që të jetë një ardhmëri, nëse është kalimtare ç'më duhet.

Në një kohë një mbret e ka bërë një pallat shumë të bukur, ka thirrur udhërrëfyesin e tij dhe e ka pyetur:

- Si të duket pallati, a është i bukur?

Robi i All-llahut i jep përgjigje robit të materializmit:

- Shumë bukur zotëri, por diç i mungon: pamundësia e jetës së përhershme, kalimtare. Edhe ti do të kalosh, edhe villa jote do të kalojë prej kësaj bote. Shumë ka prej atyre që kanë vepruar në dunja për fitore të veta, por ata sot gjinden në varreza me ato fitore të veta. Ndoshta janë edhe duke vuajtur dënimin në gjunj.

“Ta kisha falur namazin, ta kisha falur namazin e natës dhe të kisha ndejtur para All-llahut, të kisha derdhur lotë prej syve dhe të kisha falur dy rekate namaz”, ndoshta kështu janë duke u shprehur.

- Dëgjo se çfarë është një lidhje telefonike me Ahiretin.

Na sqaron Katani: “Ëndërrova Gjynejd Bagdadin dhe e pyeta: Çfarë sjellje të ka bërë All-llahu para vdekjes”?

Gjynejdi, një ndër velitë e botës islame, tha:

- Me një ngrohtësi dhe merhamet më ka korigjuar. Nuk pata dobi prej të gjitha veprave të mira. Por, të gjitha shpresat më shkuan dëm. Por, mua vetëm pesë kohë të namazit dhe një natë me dy rekate namaz më kanë shpëtuar.

Nëse doni, po ua japim një ilustrim.

"Kur të futet një njeri i mirë në varr, veprat e tij e rrethekojnë. Dhe kur të vijnë melekët e azabit namazi i tij u del përpara dhe thotë: "Ky njeri ka nderuar shumë në këmbë për All-llahun, largohuni prej tij"! Melekët e azabit i afrohen mbi kokë, por agjërimi u del përpara: "Ky njeri në dynja për All-llahun ka qëndruar pa bukë dhe pa ujë, nuk mund të mbërrini deri te ky". Prej trupit që është kryer ibadeti i haxhit, lufta në rrugën e All-llahut, përpara u dalin dhe thonë: "Ky trup për All-llahun shumë është munduar" dhe dobitë që ka bërë me ato duar, u del përpara, ajo lëmshë që ka dhënë me dorën e vet. "Mos e prekni këtë se me këto duar ka dhënë shumë lëmshë dhe zekat".

Për këtë melekët e azabit thonë: "Mashallah, barekallah" dhe kthehen.

Pas këtyre vijnë melekët e rahmetit (mëshirës).

E bien një shtroje prej Xhenetit dhe e shtrijnë. Varri i tij zgjerohet aq sa mund të shoh syri i tij. Dhe e afrojnë një dritë prej Xhenetit. Për atë njeri që ka falë namaz varri i tij do të shndërrohet në kopshtin e Xhenetit deri në kijamet (fundin e botës).

DOBIA E NAMAZIT

O shpirti im! Athua prej namazit nuk ka dobi, apo ka aq pak dobi sa që ty të vjen për këtë mërzi?

Nëse një njeri thotë: “Kryeje këtë punë, kaq para do të të jap!” Dhe ti del në mbrëmje dhe për të punon. Edhe ti pa mërzi punon. Dhe ti i beson atij njeriu që mban fjalën dhe me mish e shpirt e kryen atë punë, apo jo?

Por, kur Krijuesi që s’e shkel kurrë fjalën, dhe që nga dashuria krijon, për çdo send që ka fuqi, që tokën e qiejt i krijoi si dy faqe të librit, që është All-llahu, thotë: Fale namazin, ke për të fituar Xhennetin dhe dhuratën që vlen përgjithmonë, dhe ti nëse prej 24 orëve nuk mund të ndash një orë për namaz, kush beson se ti ke aftësi mendore?

A di se ç’ke bërë me mosfaljen e namazit apo me gjysmë ibadetin tënd? Fjalën e All-llahut e ke bërë të rrejshme, punë që s’bëhet. Kurse ti kush je, Krijuesi i Xhennetit kush është? Dhe je tallur me fuqinë e Tij, e ke nënçmuar fuqinë e Tij. Për atë fuqi që i lulëzon kopshtet, a pyetet se a mund ta krijoi Xhennetin?

Ç’ËSHTË NAMAZI

Njeriu është shumë i dobët, sa që i dorëzohet një mikrobi që nuk shihet me sy. Është i varfër dhe ka nevojë për çdo gjë, deri ku mund të arrijnë dëshirat e njerëzve, pra aq ka nevojë. Pasi që njeriu

është shumë i dobët dhe për shumëçka ka nevojë, energjinë dhe forcën e vet duhet shpenzuar në atë vend prej ku ecën fjala dhe aty ku janë të lidhura frerët. Dhe, në atë vend njeriun e dërgon namazi. Prej çdo shërrit dhe dobësisë njeriun e shpëton namazi. Do t'ia zgjerojë dhe ndriçojë varrin ku është ngusht dhe errët, aty namazi i afrohet, ushqimet e Xhennetit dhe shërbimet ia ofron.

Atë ditë kur do të mbahet gjykimi i të gjithë njerëzve dhe do të zbatohet drejtësia absolute, dëftesa e besimtarëve do të jetë namazi.

Kur të gjithë njerëzit do të detyrohen ta kalojnë urën e Siratit, namazi do të jetë mjet kalimi, do ta kap njeriun dhe me një shpejtësi rrufeje do ta kapërcejë përmbi Xhehennem dhe do ta çojë në Xhennet. Ky është namazi. Sikur të gjithë njerëzit duke ecur dalëngadalë dhe duke u rrëzuar në Xhehennem, nuk bëjnë sa forca e Junusit:

Mbi Sirat, që është më i hollë se qimja

Më i mprehtë se shpata

Mund ta vendosë një shtëpi

Përgjigjet namazi

Të gjitha këto dhunti dhe të gjitha këto dobi që vijnë prej namazit, a mund të duken të pavlefshme, apo që sjellin pak fitim?

NAMAZI NË BARKUN E NËNËS DHE NË GOJËN E DUNJASË

Namazi është aq i rëndësishëm, sa që ata që nuk besojnë do të turpërohen, shumë do të turpërohen.

Nëse doni do t'ju sqarojmë me një shembull:

Fëmija në barkun e nënës ka gojë, sy, veshë, duar, këmbë. Të gjitha këto gjymtyrë janë kompletuar si duhet. Por në atë vend ku është, për të gjitha këto nuk ka nevojë. Aty fëmija merr ushqimin prej nënës së vet nëpërmjet një zorrë.

Pastaj ky fëmijë thotë:

- O Zot! - kjo zorrë mjafton për mua. Por çfarë nevojë kam unë për gojë, për sy, për vesh, për duar e për këmbë. Asnjë punë nuk janë duke kryer?

Sigurisht prej All-llahut do të marr një përgjigje të këtyllë:

Mos u ngut o robi im, mos e fut hundën aty ku nuk ta merrë mendja. Për një kohë të shkurtë do të shkosh në aso mjedise ku do të thuash: “Çdo gjë më është ajo zorrë”, në atë vend nuk do të kesh nevojë për atë zorrë, atë do ta prejnë dhe do ta gjuajnë. Sytë, goja, veshët dhe të tjerat do të jenë në funksionimin kryesor.

Ai fëmijë të mos i besonte këto argumente dhe të vinte në dynja si pabesimtar, e të thotë: nuk kam nevojë për këtë zorrë të prerë dhe të lënë, dhe kur të vie në atë mjedis, atë çka ka mendar për

gojë, për sy e të tjera si të panevojshme, kurse tani e shef se pa këto gjymtyrë nuk bën, athua do t'i vij turp, apo jo? Për mosbesimin e vet a do t'i rrah këmbët, apo jo?

Edhe ne, pra, tani gjendemi në bark të nënës. Pas 9 muajve, apo 9 viteve, apo 90 vjeteve do të lindemi në një botë tjetër. Dhe ajo botë quhet Ahiret. Edhe në dunja e kemi lidhjen me nënën si me një zorrë, por shpirtërisht.

Nëse themi:

- Po shihet se jeta po kalon. O All-llah! Çfarë nevojë kemi ne për namaz, për agjërim, për haxh, për zekat, për fe, për iman, për Islam?

Sigurisht do ta kishim marrë një përgjigje të këtyllë:

O robi im! Pas një kohe të shkurtër do të kalosh prej kësaj bote. Dhe do të shkosh në aso mjedise dhe mendon se nuk do të keshë nevojë për atë lidhjen shpirtërore (sikurse zorra). Dhe mendon se për namaz, zekat, haxh dhe për ibadete tjera nuk ke nevojë, por këta janë ato që ke nevojë më së shumti. Atje nuk do të shikohet në ata njerëz që kanë automobila, para, bukuri, por ata do të maten me zemrat e tyre, me ibadetin dhe punët e tyre, me namazin e tyre. Domethënë për ne çdo punë në Ahiret do të jetë namazi, zekati, agjërimi, haxhi dhe punët e dobishme. Dhe aty do të kemi çdo send, do të kemi duar, këmbë, gjuhë, buzë, villa, plazhe, qarkullim, automobila, aeroplanë, pasuri të pafund dhe të gjitha kënaqësitë. Më shkurtimisht ky do të jetë Xhenneti.

Nëse duam të tregojmë një mençuri dhe të themi se jemi në një shekull të teknikës duke u lazdruar, nëse shkojmë në Ahiret pa ato urdhëra që na ka dërguar All-llahu, pa ibadet dhe me përtaci, apo pa besim dhe kur aty të bindemi, a nuk do të turpërohemi? Me të vërtetë po thua

“çdo send” për atë zorrën, domethënë për veturën, shtëpitë, paratë dhe bindjet se nuk do të na ndihmojnë, por se vetëm ibadeti do të na shpëtojë, a nuk do të zemërohet sikur fëmija pa atë zorrë? A nuk do t’i mëshojmë këmbët për toke? Je i sigurtë se nuk do të themi: “Të kisha besuar, të kisha falë namazin, të kisha agjëruar, të kisha dhënë zekatin, të kisha jetuar për All-llahun dhe të kisha shkuar në rrugën e Hz. Muhammedit a.s.”.

O vëlla, para se të pendohesh, para se t’i rrahësh këmbët, ende pa ardhë ajo ditë, mblidh mend! Mësoje fëmijën tënd, o vëlla! Pendohu (bën taube) dhe filloja namazit. Dhe në një anë që të kanë mbetur ato namaze dhe ato zekate bëri kaza. Dhe ti, o vëlla, mos qaj, por pabesimtarët le të qajnë!...

MOS TË ISHTE NAMAZI, NJERIU DO TË ISHTE PROBLEM PËR TË GJITHA KRIJESAT

“Pas tyre erdhi një popull i prapshtë, saqë e lanë namazin e iu nënshtruan epsheve. Dhe për këta do të arrijë dënimi për punët e lazdrueshme që i bënë”.

Ata që lexojnë dhe që dëgjojnë këto ajete na pyesin:

- Në shumë vende Kur’ani na lajmëron për Xhehennemin, për ata që e lënë pas dore namazin.

Përse tregohet kaq tmerr për ata që nuk e falin namazin?

Përgjigje:

Më së pari duhet ditur: Mosfalja e namazit nuk është ndonjë gabim i parëndësishëm.

Kush e sheh namazin si të parëndësishëm, ai del prej muslimanizmit. Për mosfaljen e namazit nuk duhet pritur lehtësim. Për atë që është i robëruar dhe që mund të falë namazin, duhet të ketë ndjenja.

Nëse kështu jeton një musliman, por me mëkate, prapë është më i lartësuar, se ai pa fe dhe pa iman.

Mosrrespektimi i pozitës më të lartë është mosbesimi më i madh. Mosbesimi më i madh është mëkati më i madh dhe mëkati më i madh dënohet me dënime më të mëdha.

Për këtë arsye Kur'ani lajmëron dënime më të mëdha për ata që nuk e falin namazin dhe atë njeri e lajmëron me Xhehennem.

Sepse, me mosfaljen e namazit njeriu ka treguar jorrespekt ndaj Krijuesit të gjithësisë, Mëshiruesit dhe Mirëbërësit të pafund. Të jetohet pa rrespekt dhe e mira të mbetet pa falënderim, domethënë pa namaz, nuk meritohet.

Një lajmërim:

“Namazi i përfshinë të gjitha falënderimet” është urdhëruar. Edhe agjërimi është një falënderim. Në namaz ekziston agjërimi. Në namaz ndalohet të hahet e të pihet. Edhe zekati është falënderim. Ai që falet jep edhe zekatin e trupit të vet. Edhe haxhi është falënderim. Ai që fal

namazin mendon veten karshi bejtullahut. Edhe shehadeti kur thuhet është falënderim. Brenda në namaz ekziston edhe shehadeti.

Për atë arsye folësi i këtyre fjalëve thotë “Namazi është falënderuesi kryesor për të gjitha gjërat”. Nëse njeriu han shijshëm diçka prej nimeteve dhe falënderon, ai nimet bëhet nur (dritë) dhe bëhet prej nimeteve të Xhennetit. Nëse nuk falënderon për atë shije që merr, atëherë ajo kalon në një idhtësi dhe lenë gjurmë të këqija. Nimetet me vlerë të elmazeve shndërrohet në thëngjill. Pa e falënderuar nimetin edhe figura më e mirë shndërrohet në figurën më të keqe.

Të mos ishte për njeriun namazi dhe falënderimi, atëherë ai do të ishte si një makinë dhe prej ushqimeve të mira kishte prodhuar mbeturina.

Por si?

Krijesat më të shëmtuara e hajnë ushqimin më të shëmtuar për të prodhuar ushqimin më të vlefshëm. Njeriu i han ato ushqime të vlefshme, por i hedh ato të shëmtuarat.

NJERIU FRYT I TOKËS, NDËRSA FRYT I NJERIUT ËSHTË IMANI DHE IBADETI

Për shembull: Të haj lopa barin e të prodhojë qumështin, njeriu të pijë qumështin e të hedh në nevojtoare, pula të haj nëpër tokë e të bëj ve, delja të haj barin dhe të bëj mish e qumësht, bleta të shëtis lule më lule dhe të bëjë mjaltin, njeriu të pijë qumështin, të hajë vezët, mjaltin dhe pas një

kohe të shkojë e të hedh në gropën e nevojtores. O vëlla, a është vetëm kjo e drejtë dhe a është e logjikshme.

Sigurisht, fryti i njeriut është imani, ibadeti, namazi. Për të mbajtur në duar këtë fryt Krijuesi ka bërë të mundshme që të gjitha krijesat e tjera t'i nënshtrohen njeriut. Nëse njeriu nuk mund t'i afrojë All-llahut frytën e ibadetit, atëherë të gjitha krijesat tjera, që i janë të nënshtuara njeriut, bëhen bela për atë njeri. Të kesh të gjitha krijesat dhe nimetet në duar dhe të shfrytëzosh në një mënyrë të shëmtuar e të hedhësh në një vend të shëmtuar, kjo do të thotë krim. Prej pasurisë së krijesave do të pyetet, njeriu me duart e veta do ta dënojë veten për Xhehennem.

Muslimani nuk meriton që të jetë makinë e plehërave, as për Xhehennem. Prandaj, o vëlla, mos i le anash pesë kohët e namazit.

Mos harroni se babai juaj është Ademi dhe nëna Hava dhe, më gjerësisht jeni bij te pejgamberëve. Njeriu i parë në të njëjtën kohë ka qenë edhe pejgamber.

Shejtani, dhe në formë të shejtanit - Evropa, njerëzit i shndërroi në shtazë dhe i la pa iman dhe pa ibadet, i sollti në formë të grupeve të majmunëve. Përballoi këtë me namaz, me iman, me ibadet, me kulturë dhe me punë të mira dhe argumentoni që jeni njerëz dhe bijtë apo nipat e pejgamberëve.

Të ishte namazi një ibadet i parëndësishëm, a kishte kërkuar All-llahu prej njeriut këtë? Kush e lë namazin dhe i nënshtrohet epsheve, ai do të bie në Xhehennem, do ta vuaj dënimin e lazdrimit, pra në mënyrë të rëndë dhe të dyfishuar. Lënia e namazit nuk është një mëkat i vogël. Hz. Muhammedi a.s. ka thënë:

“Namazi është shtylla e fesë, kush nuk e fal namazin ai e ka shkatërruar fenë”.

Jeta me namaz është Xhennet, përfundimi i jetës me namaz do të jetë Xhenneti përgjithmonë.

Muslimani është një njeri që meriton edhe namazin edhe Xhennetin.

Ata të cilët falin namazin prej xhumasë në xhuma. Inshaallah prej tash fillojnë të falin rregullisht të pesë kohet e namazit.

Me faljen e namazit njeriu dëshmon se do të lidhet për derën e All-llahut. “O All-llah, unë jam rob i Ty dhe nuk bëhem rob i askujt tjetër dhe nuk i përulem atyre që nuk të njohin Ty dhe nuk të besojnë Ty, atyre që nuk e pranojnë fenë Tënde. Evropa po mundohet që imoralitetin ta fusë në fenë tonë. Këto i përfshinë namazi.

MUSLIMAN NUK DO TË BËHESH VETËM ME FALJEN E NAMAZIT

Kështu kishte thënë një njeri, një armik i fesë në një tubim:

“Një njeri, vetëm me faljen e namazit dhe me mbajtjen e agjërimit, nuk mund të bëhet musliman”.

Të pyesim atë mendjemadhin.

Mirë pra, a me mosfaljen e namazit dhe mosmbajtjen e agjërimit bëhesh musliman?

A ka zbritur ndonjë Kur'an i ri për ju? Apo po i merrni ajetet shkel e shko.

Këta mendjemëdhenjë kanë komentuar edhe fjalët e Pejgamberit a.s. gabimisht. Gjoja se Pejgamberi a.s. ka thënë: “Në Xhennet nuk do të hyhet vetëm me namaz dhe me agjërim, por me dëshirën e All-llahut”.

Më së pari, Pejgamberi a.s. kështu kurrë nuk ka thënë. Por, edhe të jetë kështu, t'i pyesim edhe kurbanët e xhahiljetit (inJORANCËS).

Mirë pra, pasi që në Xhennet hyhet me dëshirën e All-llahut, dëshira e All-llahut ku është e lidhur? Në rrespekt apo në kufër? A mendoni se All-llahu xh.sh. do t'i ndihmojë ata që nuk i besuan Atij dhe nuk ranë në sexhde. Ata në mosbesimin e vet nuk e falin namazin, nuk agjërojnë, pra hipokritët prej përtacisë nuk e falin namazin. A u ndihmoni atyre që nuk ju besojnë dhe që në këtë mënyrë presin ndihmën e All-llahut?...

Fabrika e ndihmon punëtorin, por punëtori e ndihmon punëtorin. Paga mujore nuk mirret prej fabrikës, por prej pronarit të fabrikës. Sa është e palogjikshme të pritet paga prej fabrike, pa punuar, kështu është edhe kjo të lypet prej All-llahut Xhenneti pa falë namazin, pa agjëruar dhe pa besuar në Kur'an.

Tani a i përngjan fjala e Pejgamberit a.s. fjalës së tyre?

Assesi jo!

Tani unë do t'iu tregojë fjalën e Pejgamberit a.s. që rrjedhin prej burimeve të sakta e të transmetuara prej Sahih-i Muslimit.

Thuhet:

“Asnjërin prej jush nuk do ta shpëtojë puna, (ibadeti) vepra e tij”. Një njeri tha:

-Po ty, ja Resulallah? Pejgamberi a.s. u përgjigj:

“Të mos ishte të më mbulojë All-llahu me rahmetin e tij, dhe puna ime nuk do të mund të më shpëtonte. Por ju mbani punën e drejtë”. (Mundohuni që detyrat që u janë dhënë t’i kryeni me vëmendje. Dhe mos thuani kam merituar Xhennetin, por pritni prej urdhërit dhe rahmetit të Tij).

Mos u mbështetni në ato vepra që bëni, edhe sado të jetë ibadeti i madh, sepse nuk meritohet madhëria e All-llaut dhe rahmeti i Tij ndryshe, veçse me të gjitha ato nimete që na ka dhuruar.

Ibadeti ynë, sado të jetë i madh, ne kemi marr nimetet e All-llahut ende pa dhënë prej vetes asgjë, e ku mbeti që ne të japim vlerën tonë për Xhennet. Këtë duhet të dimë shumë mirë se, edhe nëse hyjmë në Xhennet, ajo është një dhuratë prje All-llahut.

Të mos keqkuptohemi: ne mund të meritojmë Xhennetin me ibadet, por pa ibadet assesi. Sepse dhuratat e All-llahut janë për ibadete, jo pa ato.

Domethënë në Xhennet do të vendosen ata që e falin namazin, jo ata që nuk e falin... Ka prej atyre që mundohen të shpifin në fjalët e All-llahut dhe të Pejgamberit a.s. për të drejtuar punën e tyre pa bërë ibadet.

Citohen fjalë në emër të Pejgamberit a.s. e që nuk ka thënë. Thuhet “Kështu ka thënë Pejgamberi” ose i ndryshojnë fjalët sipas qejfit, ato fjalë njeriun e fusin në Xhehennem. Prandaj

ka thënë Pejgamberi a.s. “Kush mundohet të thotë ndonjë fjalë në emrin tim (për një fjalë që nuk e kam thënë, e të thuhet se e kam thënë) e ka përgaditur vendin e vet në Xhehennem”.

Përse fjalët e Pejgamberit a.s. mundohesh që t’i komentosh gabimisht, për ta shpëtuar veten, kurse jeta e Pejgamberit a.s. ka qenë aq e hapët, saqë asgjë nuk ka fshehur, e ti, përse bëhesh se nuk i sheh këto?

Pejgamberi a.s namazit i ka dhënë rëndësi sikur “dritës së syrit” dhe shumë herë natën e ka falë namazin deri sa i janë fryer këmbët, dhe kështu e ka vendosur, gëgjësisht ka larguar jomoralin, pijet alkoolike, bixhozin, ka vendosur drejtësinë në jetë dhe në punë, të drejtën dhe seriozitetin, haramin e ka fshirë dhe në vend të tij ka vendosur hallallin, ka luftuar kundër analfabetizmit, kufrit, kamatës, ryshfetit dhe tregtisë në mënyrë jo të drejtë.

Përse nuk e shihni të drejtën dhe, pse nuk merrni shembuj prej tij?

EBU XHEHLI BËHET PENGESË PËR NAMAZ

Në suren Alak, përveç pesë ajeteve në fillim, ka ajete që janë shpallur lidhje më punën e Ebu Xhehlit. Armiku më i madh i Islamit dhe i Muhammedit a.s. ishte Ebu Xhehli. Ai një ditë bëri be në emër të Latit dhe Uzza’s, që u besonte atyre idhujve dhe u tha:

“Nëse e shoh Muhammedin duke falur namaz në Qabe, do t’ia shtypi qafën”.

Dhe një ditë e pa Pejgamberin duke falur namazin dhe iu afrua për ta penguar, por menjëherë u kthye prapa duke e mbajtur veten me duar.

- Çfarë e bë me ty? E pyetën.

- Ndërmjet meje dhe Muhammedit ishte një hendek me zjarr, mua më hyri një frikë e tmerrshme dhe pashë shumë krihë aty.

Më vonë Pejgamberi a.s. tha:

“Po të ishte afruar Ebu Xhehli në moment do ta coptonin atë”, sepse melekët më të mëdhenj, Xhibrili dhe Mikaili e mbronin Pejgamberin a.s. duke ndenjor në shpinën e tij në formë të një luani.

Në disa burime të tjera tregohet se Ebu Xhehli ka thënë kështu: “Ndërmjet meje dhe atij ishte një egërsirë e madhe me gojë të hapur. Edhe pak të isha afruar më kishte përbirë”.

Të shohim komentimin e këtyre ajeteve që janë shpallur në lidhje me Ebu Xhehlin:

Pa dyshim se njeriu, duke mos e parë veten, për ndihmë e ngriti kokën (lazdrohet) dhe mendon se të gjitha punët i kreu dhe u bë i pasur, dhe thotë:

“Çfarë nevoje kam unë për iman, për namaz, për fe”, dhe i shtohet qibri e bëhet mendjemadh, e tejkalon çdo send; i kundërvihet All-llahut dhe e dëmton rrethin.

Në këtë mënyrë All-llahu i zgjon njerëzit dhe u thotë:

O njeri, lexo! Mos u bë analfabet dhe kurr mos mendo se je i pasur. Lexo në emër të All-llahut. Dhe prapë lexo. Sjelli në vend urdhërat e Mia. Dhe ta kesh me dije se kthimi është te Zoti yt. A e

ke parë atë që pengon njeriun kur falet? Të pengohet një njeri prej namazit, këtë e bën ai që nuk mendon fillimin dhe mbarimin dhe tregon një marrëzi të padijes. Domethënë të penguarit e atyre që falin namazin, është punë e Ebu Xhehlave.

Për këtë Hz. Aliu kur pa një grup njerëz duke falur namazin para namazit të Bajramit në namazgja, pra në një vend të hapur tha:

“Unë nuk e pash Resulullahun që para namazit të Bajramit të fal namaz tjetër”. Edhe kjo është një përgjigje për ata që bëhen pengesë.

- “A e ka pa robin duke penguar muslimanin që fal namaz”?

Kam frikë se me këtë koment do ta teproj.

Në një vend tjetër thotë: “Nuk e pengoj një rob duke falur namazin, por i tregojë atë që kam parë prej Resulullahut”.

Të vazhdojmë me përkthimin e ajeteve:

“Më trego: a është ai në rrugë të drejtë. Apo kërkon devotshmëri! Tregom, nëse ai përgënjeshton dhe kthen kryet anash, a nuk e di se All-llahu sheh? Po, si jo?! Nëse nuk heq dorë do ta zëmë për bishtaleci, bashtalecë të rrejshëm dhe të gabuar. Dhe ai le t'i thërret shokët e vet e ne do të thërrasi zebanitë. Kurrsesi, ti mos iu nënshtro atij, por bënë sexhde dhe afroju Zotit tëndë!”

(Alek, 11-19)

Domethënë sexhdja është ajo që na afron tek All-llahu, kështu ekziston një hadith sahih:

“Kur është në sexhde, robi është në afërsinë më të madhe të All-llahut”.

Në një hadith kudsij thuhet: “Robi më së shumti afrohet me shumë ibadete. Aq shumë afrohet, saqë unë bëhem veshi i tij që dëgjon, syri i tij që sheh dhe zemra e tij që shijon. Me mua dëgjon, me mua sheh dhe me mua shijon”. Kështu ka thënë. Domethënë ata të cilët bien në sexhde, ata janë më afër All-llahut... dhe ata që nuk bien në sexhde, janë larg All-llahut... Le të mos na dënojë All-llahu me largimin e tij.

SHPËRBLIMI I ATIJ QË FAL NAMAZIN

“Namazi është shtylla e fesë”. Me këtë hadith fenë e shohim sikur një ndërtesë. Dhe namazi tregohet sikur një shtyllë, kurse imani është themeli i asaj ndërtese.

Me të vërtetë feja është sikur një ndërtesë shumë e madhe. Bukuria e kësaj ndërtese, zdrukthtaria që ka kjo ndërtesë dhe plani i kësaj ndërtese është sheriatu (ligji), domethënë është mjeshtria e All-llahut dhe mendimi i Tij...

Domethënë mund të themi se arkitekti i kësaj ndërtese është All-llahu, kurse kryepunëtori është Pejgamberi a.s. e punëtorët janë ummeti.

Një njeri që e fal namazin më së pakti ka katër fitime në jetë:

E para: Pastërtia;

E dyta: Fuqia në zemër;

E treta: Koha me rregull;

E katërta: Rregullimi social.

Ndërkaq dobitë e namazit nuk mund të llogariten. Pra, morali kryesor është që të thehet mendjemadhësia, përgaditja për vëllazërim, ta mësojmë veten në punë për riza të Zotit.

All-llahu thotë: “Kur të shkoni në mesxhide (faltore) vishuni me ato rrobe më të bukura që keni!” (Edhe këtu ka një mrekulli dhe një mençuri. Njeriu kur ti vesh rrobat më të bukura, i ngritet qibri dhe ngritë kokën. Për të thyer qibrin dhe mendjemadhësinë është namazi dhe në namaz është sexhdeja që ndikon.

Ata që mohojnë namazin, ata që kanë mendjemadhësi, nuk janë në rrugë të drejtë, sepse në namaz ka sexhde. Me të vërtetë, këtu me ato rrobe të bukura detyrohen të bien në sexhde për All-llahun, nga mendjemadhësia ata preken në bazën nervore. Për këtë All-llahu xh.sh. thotë:

“Padyshim se namazi u vie rëndë të gjithëve, përveç atyre që përulen për All-llahun”.

A nuk mendojnë ata mendjemëdhenjtë se bukuritë dhe balli i njeriut është prej dhuntive të All-llahut. Dhe kur të vijë koha, ai ballë do ta përqafojë dheun e ngrohtë.

Edhe ato vende të dheut, që janë aq të nënçmuara, edhe pse janë të paevitueshme, nuk meritojnë diçka të tillë.

Vjen koha që për atë derdhet gjaku dhe prej aty fillon jeta, kurse fillimin e jetës e bën All-llahu.

Edhe në një hadith kështu thuhet:

“Namazi është dallimi i Islamit prej kafirit”. (Domethënë namazi dëshmon për atë që është besimtar, pra e dallon muslimanin prej jomuslimanit). Namazi është si shenjë për atë njeri se është musliman. Namazi e mbron njeriun prej rrugës së keqe. Atij që fal namaz nuk i takon pija. Nuk i ka hije të luaj bixhoz, të bëj prostitucion. Nuk i ka hije të bëj dredhi, të shfrytëzojë kamatën dhe ryshfetin, të shkoj nëpër disko, të ndjek laviret, të dëgjojë këngëtarët dhe t’i shikojë vallëzueset.

Namazi nuk e largon prej hallallit njeriun.

Namazi e detyron njeriun të bëhet i drejtë dhe e shpie te i drejti.

Namazi e shtyen njeriun të bëhet i mëshirshëm dhe e shpëton prej ekgoizmit e mendjemadhësisë.

Namazi është pastërti. Namazi është përparim, që e ngrit njeriun nga ana materiale dhe shpirtërore. Namazi është lexim, namazi është shtet, namazi është sheriat (ligj).

Po shihet se namazi në vete nuk mban asgjë të thjeshtë.

Nëse e përqafojmë namazin, atëherë të gjitha ato të mira do të na përqafojnë, nëse namazi shkon, atëherë të gjitha bukuritë shkojnë menjëherë.

Të njohësh nimetet e mos të njohësh pronarin e tyre është turp i madh, njeriu t’i dojë paratë kurse paradhënësin mos ta njehë, është shumë turp. Me dëshirën e All-llahut nxirremi nga terri në dritë dhe ushqehemi me nimetet e Tij dhe në fund mos ta pranojmë All-llahun, ky është turp shumë i madh dhe shkurt pamësi.

Pra, namazi është ai që na shpëton prej turpeve, prej shkurtpamësisë dhe prej mosrrrespektit. Nëse duhet të rrespektohet i Madhi, i Fuqishmi, atëherë njeriu duhet të bijë menjëherë në sexhde para All-llahut.

Sepse All-llahu është më i Madhi, është i Fuqishëm, kurse ne jemi të dobët dhe të vegjël, pa fuqi.

“NUK MË VJEN TË BËJ IBADET”

Më erdhi në vesh një fjalë prej një mëkatari:

“Nuk më vjen të bëj ibadet”!

U ndala dhe e ndëgjova nefsin tim, e pashë që thoshte të njëjtën gjë. E kuptova se ka marrë mësim prej shejtanit dhe flet në emër të nefsit.

Mendova... Nefsi im nuk kërkon prej meje që të mos bëj ibadet, që të mos fal namazin dhe mendova: cilën arsye të shtroj përpara?

I çmendur nuk jam, shtazë nuk jam, fëmijë nuk jam. All-llahu nuk e do asnjërin prej këtyre që numërova. Si mundet: as namaz, as agjërim, as haxhillëk, as zekat, as kelime shehadet...

Por, ata që përmenda më parë (të çmendurin, shtazën, fëmijën) nuk e kanë për obligim të kryejnë këto detyra. Por unë jam njeri i mençur dhe musliman, kam arritur në moshën e pjekurisë (pubertetit). Si mos të bëj ibadet, si mos ta fal namazin?

Të isha deve ndoshta e kisha mohuar All-llahun. Por, edhe devet e rrespektojnë dhe e kryejnë ibadetin e tyre...

Kurse unë si mund të mbetem pa ibadet?

Më ra ndërmend Habib Nexhari, një besimtar prej Antalisë. I bënte thirrje popullit të Antalisë që t'i besojnë të dërguarve...

Për t'i mësuar politeistët (që besojnë në shumë zotëra) se si të bëhen të mëshirshëm dhe të njerëzishëm, kështu u thoshte:

Përse mos t'i bëj robëri Atij që më ka krijuar?

Unë mendoj edhe për ju, sikur për veten. Unë e shoh si detyrë për vete që të jem rob i Tij. Sepse, Ai më ka krijuar. Për moskryerjen e kësaj detyre unë nuk kam asnjë të metë. Edhe ju do të riktheheni te Ai. E pra, përse largoheni prej robërisë së Tij?

A i besoj unë ndonjë zoti tjetër përveç Atij? Nëse All-llahu i mëshirshëm do të më bëj një dëm, nuk mund të më ndihmojë asnjë prej atyre zotërave që ju i besoni. Me të vërtetë të ishte ashtu unë do të isha në humbje. Por unë i kam besuar se edhe juve ju ka krijuar All-llahu. Pra, tani më dëgjoni, besoni të dërguarve prej All-llahut.

Por, ata duke mos i dëgjuar fjalët e tij u mbuluan me gurë, sikur shiu. Dhe para se të vdiste ju tha:

“Hyn në Xhennet”!

Kur e dëgjoi këtë përgëzim të All-llahut, ky njeri i mirë tha:

“Sikur ta dinte këtë edhe populli im”!

Të kishim ditur se All-llahu më futi në mesin e atyre që ishin të falur dhe ishin të dhuruar prej All-llahut. Kështu u gjend Habib Nexhari në mesin e popullit të vet, do të thotë nuk e ka harruar popullin e vet, nuk është ushqyer me hakmerrje por me mëshirën që ka pasur ndaj armiqëve të tij ka dëshiruar që edhe ata të kishin ditur se çfarë grade ka arritur, të ishin penduar për mbytjen e tij dhe për mosbesim dhe të kthehen në rrugën e imanit dhe të rrrrespektit...

Po shihet se Xhenneti është ajka e rrrrespektit ndaj All-llahut... E si mos të bëj unë ibadet?

Të mirat i kam marrë më parë dhe ato duhet paguar me të mira.

All-llahu mua më krijoi dhe solli në mesin e krijesave, dhe në një gjendje të rregullt në gjithësi; ma dha një lukth me apetit dhe të gjitha ushqimet para meje m’i ka shtruar. Ma dha një jetë me ndjenja; ma shtriu sipërfaqen e tokës si një sofër përpara syrit, veshit dhe përpara duarve. Mua më krijoi njeri dhe të gjitha krijesat, sikur edhe melekët (engjujt), m’i shtoi përpara.

Dhe më ka njohtuar me njerëzinë më të madhe - me Islamin, më ka bërë të mundur të njoftohem me Esmau Husna (emrat e bukur të All-llahut) dhe me sendet e dobishme; sofrën e nimeteve dhe të kënaqësive ma ka shtrirë përpara; më ka mbuluar me dritën dhe shijen e pafundshme.

O nefsi im! Ti këto të mira i ke marrë më parë. Dhe tani je i obliguar që me një robëri të shijshme të shërbesh. Pas të gjitha këtyre të mirave të mos kryhen obligimet me një përtaci dhe të gjitha këto të mira të mos merren si të mjaftueshëm dhe të medohet ndonjë meritë më e madhe, a bën? E në fund të thotë me lazdërim: “Përse duaja nuk më pranohet”?

Kjo është një marri shumë e madhe dhe një mëkat shumë i madh!

Një mendimtar që mendon thellë dhe hollësisht, duke bërë një tefsir thotë:

“Në Hasbunallah që gjendet “ENE” do të thotë, shikim në vete. E pash që më ka krijuar prej hajvanëve më të çmuar, më ka bërë mrekulli, veshin ma ka hapur, syrin ma ka çelur”.

Një tru - një mendje, sikur në gjoks një zemër, në gojën time një gjuhë, më ka dhënë që të përmend të gjitha të mirat e All-llahut. Më ka mësuar Esmaul Husnan, më ka bërë të kuptoj dhe të shkruaj, më ka bërë t’i kuptoj me mija vegla që punoj lehtë me to...

Pra, ç’është me mua që unë mos t’i bëj ibadetet shpirtërisht dhe materialisht Atij që më krijoi?

O njeri, pa namaz dhe pa ibadet!

A nuk ka bërë mirë All-llahu për ty që të ka nxjerrë prej errësirës në dritë? A keq ka bërë që të ka krijuar njeri, të ka dhënë mendje dhe në mendje civilizim, e ti nuk i fal pesë kohët e namazit si falënderim për Krijuesin? Dhe jeton jashtë fesë, jashtë imanit dhe jashtë xhamisë?

Përse pra nuk mundohesh që të jetosh si njeri dhe si musliman. Ai të krijoi nga kurrizi i njeriut dhe më me rëndësi, të krijoi si musliman dhe të dhuroi Xhennetin. Pra, a keq i bëri All-llahu të gjitha këto?

Krijuesi yt - All-llahu të thotë:

- O njeri! Ç’te mashtron ty që e kundërshton All-llahun mëshirëplotë?

Njeriu nuk ka nevojë të thotë:

“Nuk më vjen të bëj ibadet”

Dhe në emër të çdo sendi të thotë kështu. Dhe mua më përkujtoi prej nga kam ardhur.

“Këmbë ishim kokë u bëmë

ishim të thatë, por u lagëm

krah fituam, shpend u bëmë

fluturuam Elhamdulillah “.

Ndoshta deveve u ka hije pa ibadet dhe pa namaz, por njeriut assesi.

KUR MUND TË REFUZOHET APO TË VONOHET NAMAZI

Feja jonë nuk e ngarkon njeriun sa nuk mund të bëjë, është lejuar çdo lehtësim, por në asnjë rast nuk është lejuar të lihet namazi.

Askush nuk mund të thotë:

“Unë kam arsye pse nuk mund ta fal namazin” si për shembull: atij që i rrjedh gjaku vazhdimisht prej hunde, apo vazhdimisht i ndalet fryma, apo nuk mund ta mbaj urinën, e të ngjashme.

Sepse feja jonë thotë:

“Nëse prej hunde të rrjedh gjaku dhe ti pret por nuk ndalet, atëherë në atë gjendje merr abdes dhe mund ta falësh namazin edhe nëse prej fillimit deri në mbarim nuk ndërprehet gjaku dhe vetëm për këtë ke arsye”. Por çka duhet bërë?

Për çdo kohë të namazit duhet marrë abdes, apo ke dhembje në bark ti në këtë gjendje mund të falësh namazin dhe me këtë abdes mund të falësh namazin nafile (vullnetare) dhe kaza namazet (ato që të kanë mbetur) pa i falë. Edhe Kur’an mund të lexosh. Ky abdes mund të priset vetëm nëse kalon një kohë në tjetrën.

Nëse një vajzë arrinë pjekurinë e saj dhe i rrjedh gjaku vazhimisht, asaj i pranohet vetëm dhjetë ditët e para të agërimit, kurse ato 20 ditë që mbesin duhet falur namazin edhe në atë gjendje që është, sepse ajo është sëmundje. Edhe kjo vajzë vazhdon me gjendjen e saj sikur ata që kanë arsye të ngjashme. Për çdo kohë të namazit merr abdes, por edhe nëse e sheh gjakun mund të falësh namazin, mund të lexosh Kur’anin, mund të shkosh në xhami. Për ato gra që e kanë adet është haram, kurse për këto bëhet hallall. Sepse gjaku që shihet te ajo, nuk është prej adetit, por vjen prej sëmundjes.

Domethënë për mosfaljen e namazit nuk ekziston arsyeja, edhe nëse njeriu nuk mund të mbajë urinën në pleqëri. As që mund të lihet namazi edhe nuk mund të thuhet “pasi që të shërohem, filloj të falë namazin”.

Dhe çka mund të bëhet në momentet e sëmundjes?

Në këtë libër kemi cituar disa shënime në lidhje me këtë. P.sh. jeni të sëmurë dhe keni frikë se nuk mund të rri në këmbë, atëherë falni namazin ulur duke bërë rukun dhe sexhden në atë

mënyrë. Por nëse nuk jeni në gjendje të bëni ruku dhe sexhde, atëherë falni namazin duke dhënë shenjë me kokë.

Të themi se jeni të sëmurë sa nuk mund të uleni, atëherë falni namazin të shtrirë në shpinë, për mbliidhni këmbët nga barku dhe leni diçka nën shpinë të ktheheni nga kibla.

Të themi se jeni në një gjendje që nuk mund të luani kokën, por mendjen e keni të aftë. Vetëm në këtë gjendje mund të vonohet namazi.

Nëse kjo gjendje zgjat një ditë e një natë, atëherë namazi falet me kaza (vonesë). Por nëse sëmundja zgjat më tepër se një ditë e një natë, p.sh. sëmundja zgjatë dhjetë ditë e dhjetë netë, edhe në këtë rast kur të shëroheni falni namazin e një dite me kaza (pesë kohë). Kjo është një dhunti, një lehtësim prej All-llahut.

Nëse njeriu çmendet apo i bie të pakët, atëherë kur të vie në vete duhet përsëritur pesë kohë të namazit në kaza.

Nëse njeriu vdes në një gjendje që nuk mund të lëvizë, nuk ka përgjegjësi për ato namaze që nuk ka mundur të falë.

Të themi se keni pengesa për namaz:

Ju është ngjitur një ndytësirë në teshën tuaj dhe e pengon namazin. Dhe për ta hequr këtë ndytësirë nuk mund të gjeni gjë. Ç'mund të bëni?

Përgjigje:

Namazin do të falni me ato tesha që kenë. Nuk e leni namazin. Edhe më vonë kur të gjeni diçka për të hequr ndytësirën nuk kenë nevojë për ta përsëritur namazin, sepse namazi është i plotë. Nëse jeni në një gjendje të ç'veshur dhe nuk mund të gjeni ndonjë petkë për t'i mbuluar vendet e turpshme të trupit, athua mund të refuzoni, apo të vononi namazin?

Jo. Por do ta falni namazin ulur dhe do të jepni shenjë vetëm me kokë.

Të japim një shembull më të shëmtuar:

Nëse një njeri i ka duart e prera gjer në bërryla dhe këmbët deri në unaza, ai duhet të falë namazin pa abdes dhe pa tejemum, e assesi të lihet namazi.

Athua përse kështu?

Sepse, për të gjitha krijesat, gjë më të rëndësishme dhe më serioze se namazi nuk ka. Namazi dëshmon për njeriun se është rob i All-llahut dhe dëshmon se i vetmi Krijues është All-llahu. Namazi është shenja e besimit në All-llah. Namazi dëshmon dashurinë në All-llah. Namazi është ai që të zhvesh prej petkut të firaunllëkut dhe të vesh petkun e robit të All-llahut. Namazi është simboli më i madh që e ndan muslimanin prej jomuslimanit. Prandaj namazi nuk lihet në asnjë rast.

Të japim një shembull të tmerrshëm:

Nëse një grua nuk e lind fëmijën normal, por me anë të operacionit ia nxjerrin fëmijën prej barkut, nëse në këtë gjendje gruaja ka gjakderdhje normale, atëherë njihet si lehonë. Përndryshe ajo grua nuk njihet si lehonë, por me plagë në bark.

Nëse në këtë mënyrë një grua lind fëmijën, por edhe nëse ia nxjerrin fëmijën copa-copa prej barkut, dhe ajo duhet të marrë abdes, nëse ka fuqi, ose të marrë tejemum. Dhe e fal namazin duke dhënë shenjë me kokë. Nëse ajo nuk e fal namazin në këtë gjendje, ka kundërshtuar All-llahun. Nëse kërkohet namazi prej atij që është në një gjendje edhe më të rëndë, namazi nuk duhet të vonohet.

E çfarë arsye mund të kenë ata të shëndoshit dhe të fuqishmit për mosfaljen e namazit?

Nëse ajo grua në atë gjendje që është nuk e falë namazin, ajo njihet si kundërshtare e fjalës së All-llahut. O njeri i shëndoshë e i fuqishëm! A mendon se, me mosfaljen e namazit, ç’kundërshtim je duke i bërë All-llahut dhe a e di se ç’dënim të pret?

GJENDJA E TË MËDHENJËVE NË NAMAZ

“Me të vërtetë besimtarët kanë shpallur. Ata që e falin namazin me frikë dhe dashuri (në All-llah)”.

(Mu’minun, 1-2)

Namazi është pozita e qetësimit (me zemër, me mendje e me trup). Ai është momenti kur All-llahu e pranon robin e tij. Një besimtar kur qëndron në namaz është në qetësinë e All-llahut, në një qetësim që është i ngritur më lart prej të gjithave dhe qëndron me një rrespekt dhe jeton me

kënaqësi dhe me dashuri. Kur qëndron besimtari në namaz, duhet të ketë moralin më të lartë dhe duhet të largohet prej të gjitha turpeve dhe të jetë i zgjuar.

Për atë arsye prej mu'minëve kërkohet që të jenë të zgjuar në namaz, jo në dremitje. Për këtë është shtyllë në namaz t'i ipet e drejta e çdo rukuje (përlulje), është vëxhib prej drejtimit hanefi që ipet e drejta e çdo përluljeje. Kurse në medhhebin e shafisë është obligim. Kështu gjendet në librat e Fikhut. Kur të gjindet mu'mini në namaz, nuk duhet të jetë sikurse gjeli kur ushqehet.

Edhe është e shënuar në librat e fikhut që namazi mos të falet duke dremitur.

Morali i namazit:

Kur të rrihet në kijam (në këmbë) nuk duhet shikuar anash apo me kokën lart, por duhet shikuar vendin ku bihet në sexhde. Në ruku shikonë këmbët, në sexhde shikon gjoksin. Nuk duhet të hapet goja pa nevojë, apo të kollitet, apo të preken pjesët e trupit. Nuk duhet harruar se në namaz gjindesh para All-llahut. Pejgamberi (s.a.v.s.) sa bukur ka treguar se si duhet falur namazin:

“Bën ibadetin, edhe pse nuk e sheh All-llahun. Sepse Ai të sheh ty”.

Autori i kësaj fjale si është falur, athua? Për këtë jeni bërë merak.

Të dëgjojmë edhe këtë thënie:

Pejgamberi a.s. kur e falte namazin edhe ata që ishin pranë tij e dëgjonin një send që vinte prej gjoksit të tij, sikur të vlojë akulli në enë. Kur rrinte para All-llahut ia ndiente zemra, rrëqethej, ishte i ndieshëm, me frikë dhe i gëzueshëm.

Kur falej nuk kishte dëshirë që të ndahet prej namazit. Kur rrinte në kijam (në këmbë) lexonte aq sure të gjata, saqë i fryheshin këmbët. Dhe kur biente në sexhde aq shumë qëndronte, saqë ata që e shihnin mendonin se është i vdekur.

Edhe as'habët e Pejgamberit a.s. kështu ishin.

Ibni Mesud'i kur u falte, prej rrespektit që kishte ndaj namazit, bëhej sikur një teshë e rrudhur. Kur gjendej në namaz, nuk i ndiente anëtarët e shtëpisë duke biseduar. Ndonjëherë kur falte namazin në shtëpi, ata pranë tij thoshin:

“Heshtni, mos bëni zhurmë, se Abdullahu do të falë namazin”!

Por, ai thotë:

“Folni ç'të doni, sepse kur gjindem në namaz, nuk ndiej atë që flisni ju”.

Kur afrohej koha e namazit në fytyrën e Hz. Aliut r.a., halifit të katërt të muslimanëve, ndryshonte ngjyra dhe ai dridhej. E pyetën përse po ngjan kështu?

- A nuk e dini se erdhi koha e emanetit që nuk e ka pranuar as toka, as qiejt. Unë pra tani gjindem në kohën e emanetit (si qenie njerëzore që kam pranuar namazin për emanet). Nuk e di se a mund ta kryej këtë emanet të All-llahut në mënyrë më të bukur.

Rabija el-Adevijja ishte duke falur namazin dhe në syrin e saj futet maja e një kamishi. Nuk ka mundur ta kuptojë këtë duke falur namazin, por pasi që e kreu namazin e mori vesh. Pas selamit tha:

“Shikoni se ç'u ngul në syrin tim”?!

Me një forcë ia kanë nxjerrë majen e kamishit prej syrit të saj. Pra kështu ishte namazi i të mëdhenjëve.

Ne nuk mund të bëhemi sikur ata, por të mundohemi dhe të ngulmojmë t'u përngajmë.

Nuk mund të lëmë anash një send që na është ofruar në vend.

Mos të themi:

“Ku është namazi i vërtetë, ku mbeti namazi im”? dhe mos të mposhtim namazet tona. Kjo i përngjan farës së hurmës, që do të rritet si një pemë e madhe. Edhe ne do t'i afrohem All-llahut me një namaz të vërtetë, duke lexuar, duke kuptuar, duke dëgjuar, duke punuar dhe duke menduar. Mos të mbesim pa shpresa dhe të themi:

“Nuk po bëhet”.

Mos ta lëmë anash namazin, edhe nëse mbesim sikur një farë.

Farës së hurmës, nuk i thuhet pema e hurmës, por sidoqoftë është farë e hurmës. Edhe namazi ynë, nëse nuk është sikur namazi i ibni Mesudit, por është “namaz”. Edhe nëse nuk e shijojmë namazin, namazi i ka shkallët e veta dhe aty është shpërblimi. Çdokush do të shpërblehet sipas dritës së namazit dhe sipas shkallës së tij.

Sikurse që gjenden shumë shkallë prej farës së hurmës e deri në trungun e saj, ashtu edhe në farën e namazeve gjenden shkallët e tij. Çdokush gjendet në shkallën e vet. Por në çdo shkallë gjendet e vërteta dhe qëllimi i namazit. Dhe për këtë arsye nuk duhet të biem në dyshime dhe në gjendje të pashpresë të mbesim dhe të mos thuhet “Namazi i vërtetë ku është, ku mbeti namazi im?”.

PASOJAT E MOSFALJES SË NAMAZIT

PYETJA:

Si duhet ta trajtojmë individin, i cili thotë se është musliman, por nuk falet dhe nuk agjëron? A jemi të obliguar ta përshëndesim me selam dhe kur të vdes t'ia falim xhenazen?

Jusuf Kardavi:

Kjo i ngjan shembullit të njeriut, i cili caktohet nga shoqëria të cilës i takon për kryerjen e ndonjë detyre, për të cilën do të shpërblehet nëse e kryen me rregull, por edhe bëhet përgjegjës për kryerjen e atij obligimi. Megjithatë, nëse ky njeri nuk e kryen detyrën e besuar, edhe pse është i shëndoshë psiqikisht dhe fizikisht, dmth e le punën pa arsye, atëherë ky njeri mund të gjykohej në dy mënyra:

1- Me largim nga vendi i punës për shkak të mosrespektimit të detyrës ose

2- Me dënim më të butë së largimi nga puna, nëse nuk i ka nënçmuar publikisht obligimet e veta.

Kështu sqarohet qëndrimi i dijetarëve Islamikë mbi muslimanin i cili me vetëdije nuk i kryen obligimet fetare, e posaçërisht faljen e pesë namazeve gjatë ditës. Disa prej tyre konsiderojnë se obligimi thelbësor i çdo muslimani, e madje çdo njeriu në jetën e tij është përulja vetëm All-llahut. Mosnënshtrimi ndaj All-llahut konsiderohet si tradhëti e detyrës më qenësore të një muslimani dhe për këtë shkak individi i tillë nuk meriton ta mbajë emër muslimani, e as të gjendet nën mbrojtjen e Islamit.

Këtë mendim e përforcojnë edhe këto hadithe të besueshme:

“Mes njeriut dhe mosbesimit është lënia e namazit.”

“Ajo me çka dallohem i me ta (mosbesimtarët) është namazi, pra kush e le namazin është mosbesimtar.”

Ca dijetarë tjerë konsiderojnë se nëse individi i cili ka lënë pas dore ndonjë obligim Islamik duke mos e përbuzur atë, ndërsa kohë pas kohe e kryen, duke u penduar për lëshimet e veta dhe duke synuar kah përmirësimi, do të trajtohet si musliman.

Sipas asaj që deri tani e thamë, ata që e lënë faljen, e bëjnë këtë nga dy shkaqe:

1. Për shkak se mohojnë se namazi është obligim dhe nuk i kushtojnë kurrfarë rëndësie atij. Të tillët sipas mendimit unanim të dijetarëve Islamikë trajtohen si mosbesimtarë dhe renegatë, sepse roli dhe rëndësia e namazit në Islam janë të njohura.

Pra, çdonjëri që mohon, nënçmon dhe përgënjeshton urdhërin e Zotit dhe të Dërguarit të Tij trajtohet si mosbesimtar, në zemrën e të cilit nuk ka besim (iman) as sa kokrra e grurit. Për këtë lloj të njerëzve All-llahu thotë:

“...Atij që kundërshton All-llahun dhe të Dërguarin e Tij i takon zjarri i Xhehennemit, aty mbetet përgjithmonë.”

(Xhinn 23)

“Edhe kur i thirrni për t’u falur, ata e marrin për tallje e lojë. Këtë e bëjnë për shkak se janë njerëz që nuk kuptojnë.”

(Maide 58)

Këto ajete mjaft mirë përshkruajnë pozitën e atyre që namazin dhe ibadetet tjera i konsiderojnë si shenja të prapambeturisë dhe dekadencës, duke i përqeshur ata që falen.

2. Nuk e kryejnë faljen nga përtacia, të preokupuar me këtë botë duke shkuar pas epsheve të veta dhe mashtrimeve të ndryshme të shejtanit.

Rreth kësaj çështjeje dijetarët Islamikë kanë dhënë këto përgjigje:

Ebu Hanife:

“Personi i tillë do të konsiderohet si mëkatar dhe do të jetë e domosdoshme që të riedukohet me rrahje saqë t’i rrjedhë gjak, e mandej të izolohet (burgoset¹) derisa të fillojë të falet. Njëjtë do të veprohet edhe me atë që pa shkak të arsyeshëm ushqehet gjatë ditëve të Ramazanit”

Maliku dhe Shafiu:

“Njeriu i tillë është mëkatar. Ai nuk do të konsiderohet si mosbesimtar, por edhe dënimi me rrahje dhe burgosje nuk do të mjaftojë- nëse është kryefortë në qëndrimin e tij, do të dënohet me vdekje.”

Ahmed ibn Hambeli:

“Personi i tillë është mosbesimtar dhe renegat. Ai do të dënohet me vdekje, por para kësaj do të kërkohet prej tij që t’i pendohet Zotit dhe ta falë namazin. Nëse e pranon këtë kusht, do të lirohet, në të kundërtën do t’i ekzekutohet dënimi.”

Kuptohet, mendimi i këtyre dijetarëve bazohet në Kur’an dhe në hadithe të besueshme.

Në Kur’an theksohet edhe rasti, i cili tregon gjendjen e mohuesve në Ditën e Gjykimit:

“Atë ditë mjerë përgënjeshtarët! Se kur u thuhej “Përuluni!” nuk përuleshin. Atë ditë mjerë përgënjeshtarët!”

(Murselat 47, 48)

Se si do të ndihet mosbesimtari në Ditën e Gjykimit përshkruan ky ajet:

“Atë ditë, kur të shpallet çdo send dhe të thirren për të bërë sexhde, nuk do të munden. Me shikime të varura dhe me poshtërsi mbuluar, se kanë qenë të thirrur të bëjnë sexhde deri sa ishin të shëndoshë.”

(Kalem 42, 43)

All-llahu i Lartmadhëruar për politeistët thotë:

“...Por nëse pendohen, e kryejnë faljen dhe e japin zekatin, atëherë lëshojuni rrugën, se vërtet All-llahu fal, është Mëshirues”

(Teube 5)

Gjithashtu përshkruhet edhe dialogu mes besimtarëve dhe mosbesimtarëve në ditën e Gjykimit:

“(Besimtarët do të pyesin:) Ç’ju solli në Sekar? (Mosbesimtarët) Do të thonë: Ne nuk e kryenim namazin, nuk i ushqenim të varfërit dhe përziheshim me të tjerët në punë të kota, ndërsa Ditën e Gjykimit nuk e besonim, derisa nuk na erdhi vdekja!”

(Muddeththir 42, 43)

Pra, gjëja e parë që do t’i shtiejë në zjarr do të jetë moskryerja e faljes.

Ajeti vijues na tregon virtytet e dyftyrëshave:

“Dyftyrëshat përpiqen ta mashtrojnë All-llahun, por All-llahu i mashtron ata. Kur ngrihen ta falin namazin, ngrihen me përtesë dhe e bëjnë këtë vetëm për t’u dukur te njerëzit, ndërsa All-llahun e përmendin fare pak!”

(Nisa 142)

Gjithashtu, nëse u drejtohem haditheve të të Dërguarit të Zotit, mund të vërejmë se edhe ato e vlerësojnë si mosbesimtar atë që me vetëdije le pas dore faljen. Ndër hadithet që trajtojnë këtë temë numërohen edhe këto:

“Mes njeriut dhe mosbesimit është lënia e faljes.”ⁱⁱ;

“Ajo me çka dallohemi nga ata (mosbesimtarët) është namazi. Kush e lë atë (namazin) bëhet mosbesimtar.”ⁱⁱⁱ;

“Kurrë mos e le ndonjë namaz me vetëdije, sepse ai që e le namazin me vetëdije është i privuar mbrojtjes së All-llahut!”^{iv}

“Kush rregullisht e kryen namazin do t’i jetë dritë, shpëtim dhe dëshmi në ditën e Gjykimit, e kush nuk e kryen rregullisht atë, nuk do të ketë dritë, shpëtim e as dëshmi dhe në ditën e Gjykimit do të jetë me shoqërinë e Karunit, faraonit, Hamanit dhe Ubejj b. Halefit.”^v

“Atij që i kalon namazi i ikindisë është sikur ai, të cilit i është gjymtuar (cunguar) familja dhe pasuria e vet.”^{vi}

“Për dyfytreshat (munafikët) nuk ka namaz më të rëndë se sabahu dhe jacia (në xhami), e po ta dinin se çfarë shpërblime kanë për ta, do t’i falnin qoftë edhe duke shkuar zvarra.

Kam vendosur që t’i urdhëroj muezinit të bëjë ikamet, e t’i urdhëroj ndonjërit t’i bëhet imam masës, ndërsa unë t’i marr disa gaca nga zjarri dhe t’ia ndez (shtëpinë) atij që ende nuk ka dalur (në xhami) për namaz!”^{vii}

Gjithashtu, edhe as’habët^{viii}, pa përjashtim konsiderojnë se personi që nuk falet duhet trajtuar si mosbesimtar dhe renegat:

Abdull-llah b. Shekik el-Ukajli^{ix} thotë:

“As’habët e Muhammedit konsiderojnë se obligimi i vetëm, lënia e të cilit shpie në mosbesim është namazi.”^x

Aliu:

“Ai që nuk falet është mosbesimtar!”

Ibn Abbasi:

“Kush e lë pas dore namazin është bërë mosbesimtar!”

Ibn Mes’udi:

“Kush e lë pas dore namazin, nuk ka fe!”

Xhabir b. Abdull-llahu:

“Mosbesimtar është ai që nuk falet!”

Ebu Derda:

“Nuk ka fe ai që nuk praktikon namazin, dhe nuk ka namaz ai që nuk ka marë abdest!”

Is’hak b. Ruvejhi:

“Me besnikëri është transmetuar nga i Dërguari i All-llahut se ai që nuk falë namaz është mosbesimtar, por gjithashtu mosbesimtar konsiderohet edhe ai që me vetëdije dhe pa arsye e shtyen faljen e namazit.”^{xi}

Ejjub es-Sihtijani thotë:

“Është e padëshimtë se lënia e namazit është mosbesim!”

Hafidh Mundhiri, pas të theksuarit të haditheve dhe thënieve të as'habëve mbi këtë temë, thotë:

“Një grup i as'habëve dhe tabi'inëve^{xii} i konsiderojnë si mosbesimtarë edhe ata që e shtyejnë faljen e namazit deri atëherë sa nuk kalon koha e tij. Mes këtyre gjenden edhe: ‘Umeri, ibn Mes’udi, ibn Abasi, Muadh ibn Xhebeli, Xhabir ibn Abdull-llahu, Ebu Derda, Ahmed ibn Hambeli, Is’hak b. Ruvejhi, Abdull-llah b. Mubaraku, Ibrahim en-Nehai, Hakim b. Utejbe, Ejjub es-Sahtijeni, Ebu Davud et-Tajalisi, Ebu Bekr b. Ebi Shejbe, Zuhejr b. Harbi dhe të tjerë, (Zoti qoftë i kënaqur me ta).

Këto janë mendime të transmetuara nga dijetarët e njohur Islam, tabi'inët dhe as'habët për mosbesimin e atij i cili qëllimisht, qoftë edhe një namaz e le pa e falë, e çfarë është atëherë qëndrimi i tyre ndaj atij i cili ka kaluar vite të tëra duke mos e përkulur kurizin kurrë që t'i bie në sexhde All-llahut.

Pas gjithë kësaj që theksuam, mund të përfundojmë se ai i cili nuk e kryen namazin është:

- Mosbesimtar, nëse nuk falet duke e përbuzur kryerjen e namazit dhe rëndësinë e tij, ose:
- Mëkatar i madh, (e sipas disave përsëri mosbesimtar), nëse nuk e kryen atë për shkak të dhënies pas epsheve dhe dëshirave të veta.

Sipas mendimit më të butë, personi i tillë është mëkatar, i cili nuk është larg as nga kufri (mosbesimi), sepse nuk ka dyshim se mëkatet shpiejnë njëri në tjetrin, të vegjëlit nxisin në të mëdhenj, dhe kështu lehtë arrihet në mosbesim.

Për këtë shkak, është e domosdoshme që çdo njeri që ndihet si musliman ndërsa nuk e fal namazin, t'i rishqyrtojë veprat dhe rrugën e tij, t'i pendohet All-llahut dhe ta përforcojë besimin me kryerjen e përhershme të namazit, njëlloj siç është e domosdoshme që besimtarët ta këpusin çdo kontakt me ata që me këmbëngulje qëndrojnë në mendimin se namazi nuk është obligim i muslimanit. Gjithsesi, kjo vlen nëse besimtarët i kanë këshilluar më parë ata, ndërsa ata nuk i kanë pranuar këshillat e tyre me kokëfortësi.

Ibn Tejmije, për atë që nuk falet thotë:

“Nuk duhet t'i ipni selam, e as t'i përgjigjeni ftesës së tij, as nuk është e lejuar që babai t'ia japë vajzën e vet, për shkak se nëse ai nuk falë namaz në të vërtetë nuk është musliman, nuk meriton grua muslimane, e as fëmijë muslimanë!”

Madje nuk është e lejuar që drejtori i organizatës ta punësojë atë që nuk falë namazin, sepse me këtë do ta ndihmonte atë që përdor begatitë e All-llahut □ për të bërë mëkat ndaj Tij.

Nuk ka dyshim se personi që nuk i kryen obligimet e veta ndaj Krijuesit të vet, aq më pak nuk do t'i kryejë obligimet me nder edhe ndaj krijesave tjera.

Namazi paraqet shtyllën kryesore të fesë, për moskryerjen e së cilës nuk ka ndjesë, përveç kur personi e humbë vetëdijen dhe nuk di se çka flet, e të gjitha sëmundjet tjera nuk janë arsye e mjaftueshme që namazi të mos falet, qoftë edhe nëse personi është i paralizuar apo rëndë i plagosur.

Sipas Ligjit Islamik (shariatit) të sëmurit duhet thënë:

“Pastrohu si dhe sa të mundesh. Ulu qysh të mundesh, por mos e lësho namazin. Pastrohu me ujë, e nëse nuk ke ujë merr tejemmum^{xiii}, me dhë të pastër. Falu në këmbë, nëse kështu nuk mundesh, falu ulur, nëse nuk mundesh as kështu, falu i mbështetur në anën e djathtë apo i shtrirë në shpinë, e nëse as kështu nuk mundesh, atëherë lëvize kokën ose vetëm sytë, në kuptim të fjalëve të All-llahut:

“Andaj, sa te keni mundësi ruajuni prej dënimit të All-llahut!”

(Tegabun 16)

Në përputhje me atë që thamë, vërejmë përgjegjësinë e mbarë shoqërisë për moskryerjen e këtij obligimi, e sidomos të çdo individi në kuadër të kompetencave të veta: babai është përgjegjës për djemtë dhe vajzat e moshës jomadhore, burri për gruan e tij, etj.

All-llahu thotë:

“Urdhëro familjen tënde që të falë namaz, e edhe ti vetë zbatoje atë, ngase Ne nuk kërkojmë prej teje ndonjë furnizim. Ne të furnizojmë ty. Ardhmëria e mirë i takon atij që ruhet.

(Ta Ha 132)

Muhammedi ka thënë:

“Urdhëroni fëmijëve tuaj të falin namaz që prej moshës shtatë vjeçare, e kur t’i mbushin dhjetë vjet, atëherë detyroni.”

Gjithashtu All-llahu thotë:

“O ju që besuat, ruajeni veten dhe familjen tuaj nga zjarri, lëndë djegëse e të cilit janë njerëzit dhe gurët!”

(Tahrim 6)

Nëse me të vërtetë bashkëshorti e do gruan e tij, ndërsa babai fëmijët e tij, dhe nuk dëshirojnë që t'i humbin, atëherë le t'i mbrojnë nga zjarri duke u urdhëruar nënshtrim Krijuesit të tyre, para së gjithash me kryerjen e namazit.

Na ka mbetur edhe një çështje, të cilën jemi të obliguar ta spjegojmë, e kjo është se a jemi të obliguar t'ia falim xhenazen atij që nuk e ka falur namazin...

Kjo çështje gjithsesi varet se a ka qenë njeriu mosbesimtar, ose vetëm mëkatar i rëndë.

Sipas mendimit të dijetarëve, nëse njeriu që ka vdekur ka qenë i thirrur nga Imami (kryetari) i asaj kohe ose gjykatësi i shariatit (si zëvendës i tij) që ta falë namazin, e ky nuk ka pranuar, atëherë nuk do t'i falet namazi pasi që do të konsiderohet si mosbesimtar. Kjo vlen për njeriun i cili përveç namazit ka bërë edhe lëshime të tjera, siç janë mosndershmëria dhe moskryerja e obligimeve tjera islame.

Megjithatë, nëse personi nuk e ka mohuar namazin si obligim, ndonjëherë është falur e ndonjëherë jo, atëherë këtij personi do t'i falet namazi dhe i njëjti do të varroset në varrezat e muslimanëve.

U apelojmë besimtarëve, të cilët deri tani nuk kanë praktikuar namazin nga shkaqe të ndryshme që t'i drejtohen sinqerisht Krijuesit të tyre- All-llahut me pendim, dhe të fillojnë praktikimin e këtij obligimi të domosdoshëm për çdo besimtar. Nuk ka dyshim se Ai është Mëshiruesi, Falësi i

mëkateve, i Cili me kënaqësi do t'ua pranojë pendimin e sinqertë dhe do t'ua falë mëkatet e mëparëshme insha- All-llah.

“O ju që keni besuar, pendohuni te All-llahu me një pendim të sinqertë!

(Tahrim 8)

“O ju që besuat, keni frikë All-llahun me një sinqeritet të vërtetë dhe mos vdisni ndryshe, pos duke qenë muslimanë!”

(Ali Imran 102)

Lavd-falënderimi i takon All-llahut

që na e mundësoi këtë.

Qoftë paqja mbi Lajmëtarin e Fundit, Muhammedin, familjen e tij, shokët e tij, si dhe mbi ne dhe të gjithë ata që do ta pasojnë rrugën e drejtë.

-
- i Sekar - emri i Xhehennemit më të ashpër
- ii Hadithin e transmeton Muslimi nga Xhabiri r.a.
- iii Hadithi është i transmetuar në Sunenet, ndërsa Ahmed ibn Hambeli e transmeton nga Burejde r.a.
- iv Transmeton Teberaniu
- v Hadithi transmetohet nga Abdull-llah ibn ‘Umeri r.a., ndërsa Ahmedi dhe Hejthemi thonë se është i besueshëm. Në transmetimin e hadithit, Ibnul-Kajjimi thotë se atë që nga falja e largon dëshira për pushtet, do të jetë i ringjallur pranë faraonit; ai që e ka lënë namazin nga dëshira për pasuri do të ringjallet pranë Karunit; atë që kryelartësia dhe pozita e kanë penguar nga falja do të ringjallet në shoqëri të Hamanit, ndërsa nëse është në pyetje tregtia, atëherë do të ringjallet pranë Ubbej b. Halefit. Pra, ai që le ndonjë namaz me qëllim do të ringjallet me këto njerëz të këqinj, të cilët në histori janë regjistruar si tiranë. Por, a thua ç’do të ndodhë me ata njerëz që asnjëherë në jetë nuk i janë përlulur Krijuesit të tyre (me sexhde)!...
- vi Hadithin e transmeton Buhariu në "Sahih". Pra, nëse ai që nuk e fal vetëm një namaz i ngjan atij që i është shkatërruar familja dhe pasuria, a thua kujt i ngjan ai që nuk e ka falur asnjë namaz në jetën e vet?!
- vii Edhe këtë hadith e transmeton Buhariu në "Sahih". Ky hadith rreptë ua tërheqë vëmendjen atyre që nuk falen në bashkësi (xhemat)
- viii As’habë - shokët e Muhammedit ﷺ
- ix ﷻ - All-llahu qoftë i kënaqur me të

-
- x Transmeton Tirmidhiu
  - xi Transmeton Muhammed b. Nasr el-Mervezi
  - xii Tabi'inë - pasardhësit e as'habëve
  - xiii Tejemmum - pastrim me dhe të pastër